

Załącznik nr 3

Diagnoza Powiatu Zgorzeleckiego

Spis treści

Diagnoza	3
1. Charakterystyka powiatu zgorzeleckiego	5
3. Stan opieki zdrowotnej	24
4. Charakterystyka życia kulturalnego	26
5. Stan bezpieczeństwa publicznego	30
6. Rynek pracy i bezrobocie.....	42
7. Pomoc społeczna	59
7.1. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Zgorzelcu (PCPR).....	59
7.2. Stan pomocy społecznej na terenie powiatu zgorzeleckiego. Możliwości, zasoby, dane ilościowe	61
8. Środowisko osób z niepełnosprawnością.....	64
8.1. Podmioty działające na rzecz osób niepełnosprawnych.....	77
Spis tabel.....	82
Spis wykresów	85

Diagnoza

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2015-2020 stanowi narzędzie skutecznego planowania działań powiatu w obszarze pomocy społecznej. Jest to dokument, który zawiera m.in.: diagnozę stanu spraw społecznych w powiecie zgorzeleckim, analizę SWOT, misję, cele i kierunki działania w obszarze uzależnień, ubóstwa, edukacji, finansów, infrastruktury oraz problemów społecznych.

Diagnoza, która jest integralną częścią strategii, stanowi opis bieżącego stanu powiatu, jego sukcesów i dylematów rozwojowych. Wskazuje także natężenie określonych problemów oraz bariery i trudności w ich przezwyciężaniu, które są spowodowane różnymi czynnikami, w tym kumulowaniem się problemów. Pokazuje pełen obraz lokalnej społeczności, koncentrując się na jej silnych i słabych stronach. Diagnoza wykorzystywana jest do budowania efektywnych, lokalnych polityk publicznych.

Niniejsza diagnoza została przygotowana przez zespół pracowników i współpracowników Uniwersytetu Wrocławskiego. Powstała we współpracy z przedstawicielami władzy, urzędów, m.in. PCPR, PUP, którzy uczestniczyli w warsztatach strategicznych prowadzonych przez doktora Andrzeja Ferensa oraz doktor Beatę Springer. Oprócz wymienionych powyżej, w warsztatach udział wzięli także przedstawiciele wielu organizacji pozarządowych, jak i mieszkańcy powiatu zgorzeleckiego. Dodatkowo urzędnicy uczestniczyli także w wywiadach fokusowych, które odbywały się w wybranych ze względu na kompetencje urzędach powiatu zgorzeleckiego¹.

W trakcie prac nad diagnozą korzystano z różnorodnych danych, pozyskanych m.in. z PCPR, Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności, danych statystycznych Głównego Urzędu Statystycznego, Banku Danych Lokalnych, Dolnośląskiego Ośrodka Polityki Społecznej, Centralnej Komisji Egzaminacyjnej, Komendy Powiatowej Policji, Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej oraz Wielospecjalistycznego Szpitala w Zgorzelcu. Dane dotyczące bezrobocia i sytuacji na rynku pracy w powiecie zgorzeleckim przedstawiono przy wykorzystaniu opracowań i materiałów statystycznych z PUP. Dane zawarte w diagnozie dotyczą różnych czasookresów. Jest to związane ze specyfiką gromadzenia danych z różnych dziedzin.

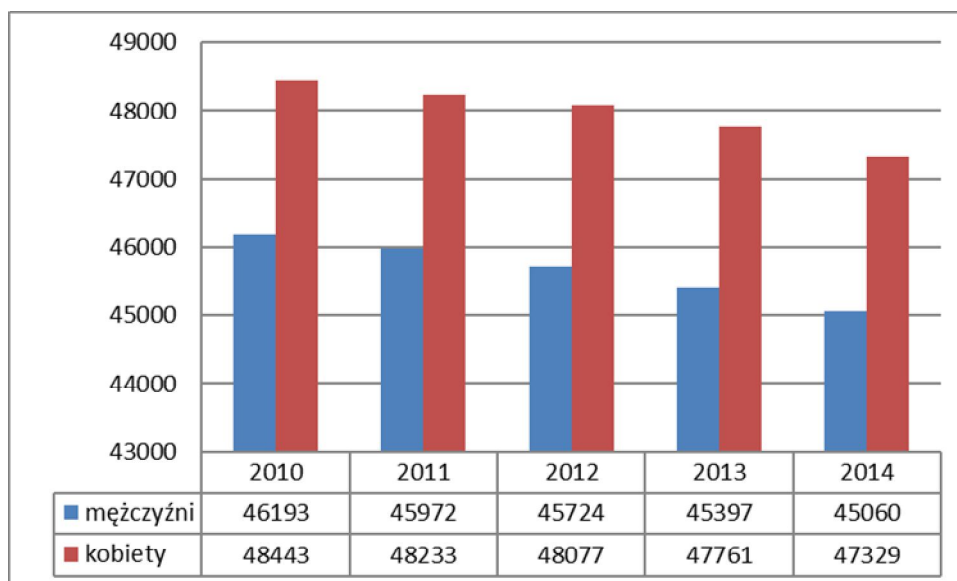
¹ Lista osób zaangażowanych w tworzenie Strategii znajduje się w załączniku nr 6.

Niniejsza diagnoza stanowi załącznik do Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w powiecie zgorzeleckim na lata 2015-2020.

1. Charakterystyka powiatu zgorzeleckiego

Na terenie powiatu zgorzeleckiego obserwowany jest stopniowy spadek liczby ludności. W 2010 r. w powiecie mieszkało 94.636 osób, a cztery lata później (2014 r.) 92.389 osób. Tendencja ta na przestrzeni lat 2010-2014 widoczna jest w większości gmin powiatu zgorzeleckiego. Wyjątkiem jest Gmina Zgorzelec, w której zarejestrowano wzrost ogólnej liczby mieszkańców (z 8.212 osób w 2010 r. do 8.419 osób w roku 2014). Być może było to spowodowane ogólnopolskim trendem – ludzie coraz częściej decydują się na „ucieczkę” z miasta i przeprowadzają się na tereny wiejskie, znajdujące się w sąsiedztwie ośrodka miejskiego (zjawisko suburbanizacji lub dezurbanizacji). Można przypuszczać, że wzrost liczby mieszkańców w gminie wiejskiej Zgorzelec jest silnie skorelowany ze spadkiem liczby mieszkańców w gminie miejskiej Zgorzelec.

Wyk. 1. Zmiany w liczbie kobiet i mężczyzn w powiecie zgorzeleckim (lata 2010-2014).

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.stat.gov.pl.

Tab. 1. Liczba ludności w gminach i powiecie zgorzeleckim (lata 2010-2014).

Jednostki Samorządu	Ogółem				
	2010	2011	2012	2013	2014
Powiat Zgorzelecki	94.636	94.205	93.801	93.158	92.389
Miasto i Gmina Bogatynia	25.062	24.832	24.614	24.410	24.127
Miasto i Gmina Pieńsk	9.366	9.353	9.351	9.315	9.274
Gmina Sulików	6.160	6.148	6.119	6.141	6.114
Gmina i Miasto Węgliniec	8.844	8.811	8.739	8.687	8.608
Miasto Zawidów	4.404	4.359	4.356	4.353	4.315
Miasto Zgorzelec	32.588	32.446	32.278	31.890	31.532
Gmina Zgorzelec	8.212	8.256	8.344	8.362	8.419

Źródło: opracowanie własne na podstawie: www.stat.gov.pl.

Tab. 2. Liczba ludności w gminach i powiecie zgorzeleckim (lata 2010-2014) w podziale na płeć.

Jednostki Samorządu	Mężczyźni					Kobiety				
	2010	2011	2012	2013	2014	2010	2011	2012	2013	2014
Powiat Zgorzelecki	46.193	45.972	45.724	45.397	45.060	48.443	48.233	48.077	47.761	47.329
Miasto i Gmina Bogatynia	12.332	12.215	12.107	12.011	11.869	12.730	12.617	12.507	12.399	12.258
Miasto i Gmina Pieńsk	4.665	4.665	4.643	4.611	4.593	4.701	4.688	4.708	4.704	4.681
Gmina Sulików	3.101	3.088	3.074	3.083	3.075	3.059	3.060	3.045	3.058	3.039
Gmina i Miasto Węgliniec	4.385	4.368	4.350	4.322	4.271	4.459	4.443	4.389	4.365	4.337
Miasto Zawidów	2.116	2.080	2.085	2.092	2.064	2.288	2.279	2.271	2.261	2.251
Miasto Zgorzelec	15.482	15.403	15.285	15.086	14.957	17.106	17.043	16.993	16.804	16.575
Gmina Zgorzelec	4.112	4.153	4.180	4.192	4.231	4.100	4.103	4.164	4.170	4.188

Źródło: opracowanie własne na podstawie: www.stat.gov.pl.

W analizowanym okresie mieliśmy do czynienia z nadwyżką liczby kobiet nad liczbą mężczyzn. W 2010 r. na terenie badanej jednostki terytorialnej żyło 48.443 kobiet oraz 46.193 mężczyzn. Cztery lata później liczby te prezentowały się następująco: 47.329 kobiet i 45.060 mężczyzn. Zarówno liczba kobiet, jak i mężczyzn, wyraźnie spada w badanym okresie. Różnica pomiędzy liczbą kobiet i mężczyzn systematycznie wzrasta – z poziomu 2.250 w 2010 r. do 2.364 w 2013 r. (wyjątkiem był rok 2014, gdzie różnica wynosiła 2269 osób). Taka tendencja jest bardzo niepokojąca, ponieważ będzie prowadzić do nierównowagi w strukturze społecznej. Sytuacją optymalną jest niewielka różnica pomiędzy liczbą kobiet a liczbą mężczyzn.

Prognozy dotyczące liczby ludności dla powiatu zgorzeleckiego na najbliższe lata wydają się być niepokojące. Analizując dane zawarte w poniższej tabeli, można przypuszczać, iż na przestrzeni niespełna 6 lat nastąpi spadek liczby ludności. W 2015 r. powiat zgorzelecki będzie zamieszkiwało 92.030 osób, a w 2020 r. będzie to tylko 90.477 osób, zatem prognozowany spadek wynosi 1.553 osoby. Z niniejszą tendencją będziemy mieli do czynienia zarówno w przypadku kobiet, jak i mężczyzn. Jeżeli chodzi o liczbę kobiet i mężczyzn, to prognozuje się, że między rokiem 2015 a 2020 ubędzie 975 kobiet i 578 mężczyzn. To częściowo może wyhamować zjawisko wzrostu współczynnika feminizacji w powiecie zgorzeleckim.

Ogólna tendencja dla powiatu zgorzeleckiego jest niepokojąca, ponieważ widoczny jest spadek liczby osób w wieku przedprodukcyjnym, a następuje wyraźny wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym. Równocześnie spada liczba osób w wieku produkcyjnym. Takie zjawisko określane jest w demografii, jako starzenie się społeczeństwa. Obecnie w większości państw europejskich mamy do czynienia z podobnym zjawiskiem. Patrząc na ogólne tendencje w perspektywie całego kraju, zjawisko to można zaobserwować w wielu powiatach w Polsce. Tendencja ta nie jest pożądana. Starzenie się ludności powiatu może prowadzić do znacznych obciążeń budżetowych (świadczenia dla osób starszych, schorowanych) oraz zahamowania rozwoju gospodarczego (niedobór osób w wieku produkcyjnym). Starzenie się społeczeństwa wymaga także działań w obrębie zapewnienia skutecznej opieki zdrowotnej, w tym rehabilitacyjnej i opieki nad osobami starszymi, zniedołężniałymi (m.in. Domy Pomocy Społecznej).

Tab. 3. Prognoza demograficzna do 2020 r. w powiecie zgorzeleckim.

Powiat zgorzelecki		2015	2016	2017	2018	2019	2020
	Ogółem	92.030	91.767	91.439	91.162	90.794	90.477
	Mężczyźni	44.960	44.855	44.734	44.641	44.489	44.382
	Kobiety	47.070	46.912	46.705	46.521	46.305	46.095

Źródło: opracowanie własne na podstawie: www.stat.gov.pl.

Tab. 4. Udział ludności według podziału na ekonomiczne grupy wieku w gminach i powiecie zgorzeleckim (lata 2010-2014).

Jednostki samorządu terytorialnego	w wieku przedprodukcyjnym					w wieku produkcyjnym					w wieku poprodukcyjnym				
	2010	2011	2012	2013	2014	2010	2011	2012	2013	2014	2010	2011	2012	2013	2014
Powiat Zgorzelecki	17,9	17,5	17,2	16,7	16,4	66,0	65,6	65,2	64,7	64,2	16,1	16,9	17,6	18,5	19,3
Miasto i Gmina Bogatynia	19,2	18,8	18,3	18,0	17,7	67,2	66,8	66,5	66,0	65,4	13,7	14,4	15,2	16,0	16,9
Miasto i Gmina Pieńsk	19,3	18,8	18,3	17,7	17,4	66,2	66,0	65,7	65,5	65,2	14,5	15,2	16,0	16,8	17,4
Gmina Sulików	20,3	20,0	19,8	19,5	19,2	66,4	66,6	66,2	65,8	65,2	13,2	13,5	14,1	14,8	15,6
Gmina i Miasto Węgliniec	18,9	18,5	18,0	17,5	17,0	65,5	65,4	65,2	65,1	65,0	15,6	16,1	16,8	17,4	18,0
Miasto Zawidów	18,7	18,0	17,4	17,0	16,8	66,1	65,7	65,8	65,5	64,8	15,2	16,3	16,8	17,5	18,4
Miasto Zgorzelec	15,2	15,1	14,9	14,3	13,9	64,4	63,7	63,0	62,4	61,9	20,3	21,2	22,1	23,3	24,2
Gmina Zgorzelec	19,1	18,6	18,5	18,4	18,1	68,6	68,4	68,1	67,6	67,0	12,3	13,0	13,4	14,1	14,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie: www.stat.gov.pl.

Dla porównania przedstawiamy dane dotyczące całego województwa dolnośląskiego oraz podregionu jeleniogórskiego.

Tab. 5. Ludność w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym w województwie dolnośląskim.

	Ogółem	Przedprodukcyjny (0-17)	Produkcyjnym (kobiety 18-59 lata, mężczyźni 18-64 lata)	Poprodukcyjnym
Dolny Śląsk 2011 r.	2.915 tys.	504 tys.	1.909 tys.	502 tys.
Jeleniogórskie (podregion, w tym pow. Zgorzelecki) 2011 r.	582 tys.	102 tys.	382 tys.	97 tys.
Dolny Śląsk 2012 r.	2.914 tys.	495 tys.	1.887 tys.	532 tys.

Zródło: opracowanie własne na podstawie: www.stat.gov.pl.

Porównując dane dla województwa dolnośląskiego za lata 2011 oraz 2012, można zaobserwować, że w przeciągu jednego roku nastąpił spadek ogólnej liczby ludności o około tysiąc osób. W roku 2011 osób w wieku poprodukcyjnym było 502 tys. Z kolei rok później liczba ta wzrosła o 30 tys. Jest to bardzo niepokojące zjawisko, wskazujące, że mamy do czynienia ze starzejącym się społeczeństwem, nie tylko w powiecie zgorzeleckim, ale również na terenie województwa dolnośląskiego, co w konsekwencji będzie prowadzić do pogłębiania się negatywnych zjawisk w całym regionie.

Tab. 6. Wybrane dane demograficzne w gminach powiatu zgorzeleckiego.

	Urodzenia żywe	Zgony	Przyrost naturalny	Saldo migracji ogółem
Miasto i Gmina Bogatynia	229	260	- 31	- 166
Miasto i Gmina Pieńsk	66	93	- 27	- 28
Gmina Sulików	57	48	+ 9	+ 11
Miasto Zawidów	39	42	- 3	- 21
Miasto Zgorzelec	220	359	- 139	- 240
Gmina Zgorzelec	84	85	- 1	+ 12
Gmina i Miasto Węgliniec	70	109	- 39	- 33
Powiat zgorzelecki ogółem	765	966	- 231	- 465

Zródło: opracowanie własne na podstawie: Statystycznego Vademecum Samorządowca 2014.

Dodatni przyrost naturalny zanotowano w gminie Sulików. We wszystkich innych gminach powiatu zgorzeleckiego mieliśmy do czynienia z ujemnym przyrostem naturalnym. (nadwyżka liczby zgonów nad liczbą urodzeń). Dodatkowo ogólne saldo migracji

zaobserwowano w 2012 r. w następujących gminach: Sulików oraz wiejska gmina Zgorzelec. We wszystkich innych gminach powiatu zgorzeleckiego saldo migracji jest ujemne.

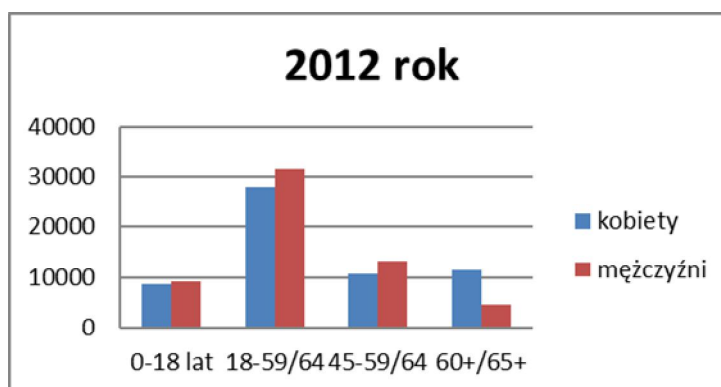
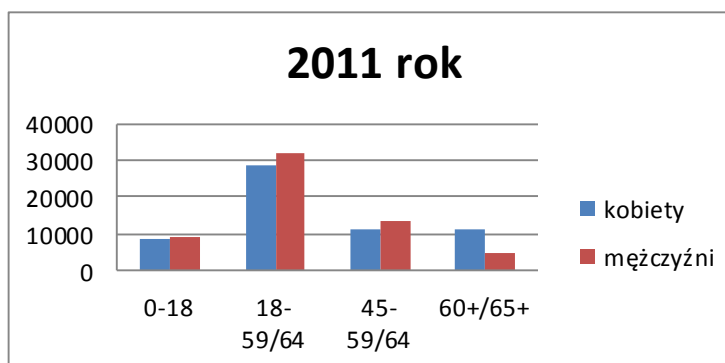
Tab. 7. Ludność gmin w powiecie zgorzeleckim według grup edukacyjnych (2013 rok)
[wartości wyrażone w osobach].

	Grupy wiekowe			
	0-2 lata	3-6 lat	7-12 lat	13-15 lat
Miasto i Gmina Bogatynia	705	1030	1405	755
Miasto i Gmina Pieńsk	223	386	532	307
Gmina Sulików	182	278	380	204
Miasto Zawidów	101	192	242	127
Miasto Zgorzelec	711	1093	1450	745
Gmina Zgorzelec	222	348	491	267
Gmina i Miasto Węgliniec	235	356	483	268
Pow. zgorzelecki	2379	3683	4983	2673

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Statystycznego Vademecum Samorządowca 2014.

Tabela pokazuje liczbę ludności w wybranych grupach wiekowych w zakresie edukacji. Na podstawie tych danych można stwierdzić, że największymi ośrodkami edukacyjnymi w powiecie zgorzeleckim są: gmina miejska Zgorzelec i Bogatynia. Natomiast najmniej uczniów uczęszcza do szkół w gminie Zawidów oraz Sulików.

Wyk. 2. Ludność według płci oraz wybranych grup wiekowych w pow. zgorzeleckim.

Źródło: opracowanie własne na podstawie: www.stat.gov.pl.

W latach 2011 oraz 2012 w grupie wiekowej 0-18 lat, mamy do czynienia z przewagą mężczyzn. Tendencja ta utrzymuje się również w grupach wiekowych 18-59/64 oraz 45-59/64. Natomiast w ostatnim przedziale wiekowym (60+/65+) kobiet jest zdecydowanie więcej, niż mężczyzn.

Charakteryzując powiat zgorzelecki należy również określić poziom zasobów mieszkaniowych danej jednostki. Tabela 8 przedstawia ogólną ilość mieszkań, które znajdują się w zasobach mieszkaniowych powiatu zgorzeleckiego, a także liczbę mieszkań, które zostały oddane do użytkowania w poszczególnych latach. W zestawieniu została ujęta także ilość lokali socjalnych na terenie powiatu zgorzeleckiego.

Analizując dane dotyczące zasobów mieszkaniowych powiatu zgorzeleckiego należy zauważyć, że:

- w przypadku mieszkań oddanych do użytku w latach 2010-2012 w większości gmin powiatu zgorzeleckiego występuje tendencja wzrostowa. Także w całym powiecie zgorzeleckim pomiędzy 2011 a 2012 r. znacząco wzrosła liczba mieszkań oddanych do użytku, jednocześnie w niektórych gminach wskaźnik jest ujemny jak np.: Gmina Bogatynia, Sulików, czy Węgliniec,
- wskaźnik dotyczący liczby mieszkań (lokali) socjalnych w powiecie zgorzeleckim w latach 2010-2013 ulega niewielkim wahaniom. Jest to bardzo negatywny symptom, który świadczy o tym, iż na terenie tego powiatu nie powstają mieszkania socjalne,
- w przypadku liczby mieszkań, które znajdują się w zasobach analizowanej jednostki terytorialnej występuje tendencja spadkowa. Widoczne jest to we wszystkich gminach, które znajdują się na terenie powiatu zgorzeleckiego.

Reasumując, tendencje dotyczące sytuacji demograficznej powiatu zgorzeleckiego, nie odbiegają znacząco od tych, które można zaobserwować w regionie. Do negatywnych zjawisk, które będą stopniowo się nasilać w badanych jednostkach samorządowych należy zaliczyć przede wszystkim starzenie się społeczeństwa oraz emigrację ludzi młodych, szczególnie w poszukiwaniu pracy czy w celu podjęcia nauki. Ponadto, należy do nich zaliczyć stale wzrastającą różnicę pomiędzy liczbą kobiet a mężczyzn, prowadzącą do nierównowagi społecznej, a także wzrostu czynnika feminizacji i spadku czynnika maskulinizacji oraz spadek liczby osób w wieku przedprodukcyjnym i wzrost liczby ludności w wieku poprodukcyjnym.

Tab. 8. Zasoby mieszkaniowe – powiat zgorzelecki (2010-2014).

Jednostki samorządu terytorialna	Mieszkania oddane do użytkowania			Liczba mieszkań (lokali) socjalnych					Liczba mieszkań w zasobach jednostki terytorialnej				
	2010	2011	2012	2010	2011	2012	2013	2014 r.	2010	2011	2012	2013	2014
Powiat Zgorzelecki	127	104	170	104	193	193	192	196	2.654	3.403	3.230	3.072	3.134
Miasto i Gmina Bogatynia	25	23	21	14	14	14	14	14	1.664	1.651	1.559	1.430	1.512
Miasto i Gmina Pieńsk	15	8	22	53	53	54	56	54	471	455	431	421	410
Gmina Sulików	11	5	9	6	6	8	6	10	79	72	65	62	64
Gmina i Miasto Węgliniec	19	1	4	29	34	32	30	32	328	324	311	295	285
Miasto Zawidów	4	8	11	2	3	3	4	3	64	61	59	58	57
Miasto Zgorzelec	38	27	66	0	83	82	82	82	0	791	759	759	759
Gmina Zgorzelec	15	32	37	0	0	1	bd.	1	48	49	46	47	47

Źródło: opracowanie własne na podstawie: www.stat.gov.pl.

2. Sytuacja edukacyjna w powiecie zgorzeleckim

Zadania związane z edukacją i wychowaniem w powiecie zgorzeleckim realizują liczne placówki oświatowe. W diagnozie omówiono szkolnictwo ponadgimnazjalne oraz szkoły specjalne, ponieważ podlegają one władzom powiatu.

Poniżej zostały zaprezentowane szczegółowe dane dotyczące sposobu oraz efektów kształcenia w szkołach specjalnych oraz ponadgimnazjalnych w powiecie zgorzeleckim.

Tab. 9. Liczba uczniów i oddziałów w jednostkach oświatowych podległych powiatowi zgorzeleckiemu.

Lp.	Nazwa szkoły/ placówki	Rok szkolny 2012/2013		Rok szkolny 2013/2014		Rok szkolny 2014/2015	
		Liczba uczniów	Liczba oddziałów	Liczba uczniów	Liczba oddziałów	Liczba uczniów	Liczba oddziałów
1	LO im. Braci Śniadeckich w Zgorzelcu	519	18	520	17	489	16
2	LO im. Marii Szkłodowskiej-Curie w Bogatyni	214	8	185	7	170	6
3	ZSZ im. św. Barbary w Bogatyni	438	18	398	17	371	17
	Technikum Uzupełniające dla Dorosłych	9	1	0	0	0	0
	LO dla Dorosłych	0	0	27	1	41	2
4	ZSP im. Emilii Plater w Zgorzelcu	1.019	41	911	36	866	36
	LO dla Dorosłych	34	1	82	3	110	3
5	ZSZiL im. Górników i Energetyków Turowa w Zgorzelcu	723	27	660	24	668	23
6	Młodzieżowy Ośrodek Socjoterapii im. J. Korczaka w Zgorzelcu	72	6	72	6	72	6
	Gimnazjum Specjalne	12	1	24	2	32	3
7	SOSW im. M. Grzegorzewskiej w Zgorzelcu	119	13	128	16	115	17
	Internat	42	5	39	4	34	4
Razem		3.201	139	3.046	133	2.968	133

Źródło: Wydział Edukacji, Kultury i Sportu Starostwa Powiatowego w Zgorzelcu.

W oparciu o analizę ilości uczniów, a co za tym idzie ilości oddziałów utworzonych w szkołach, dla których organem prowadzącym jest Powiat Zgorzelecki w latach 2012-2015 można stwierdzić, że rokrocznie zmniejsza się ilość uczniów szkół ponadgimnazjalnych w naszym powiecie. Najtrudniejsza sytuacja demograficzna jest w Liceum Ogólnokształcącym im. Marii Skłodowskiej-Curie w Bogatyni i Zespole Szkół Zawodowych im. św. Barbary w Bogatyni. Usytuowanie miasta powoduje brak napływu uczniów z sąsiednich gmin, uczniowie wraz z rodzicami/opiekunami wybierają szkoły usytuowane w Zgorzelcu lub w innych dużych miastach.

W miarę stabilna jest sytuacja ilościowa w Zespole Szkół Zawodowych i Licealnych im. Górników i Energetyków Turowa w Zgorzelcu oraz w Liceum Ogólnokształcącym im. Braci Śniadeckich w Zgorzelcu. Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych im. Emilii Plater mimo wcielenia Zespołu Szkół Zawodowych im. Boh. II Armii Wojska Polskiego w Zgorzelcu nadal dysponuje bazą dydaktyczną niewykorzystaną w pełni.

Wyraźnie widać zainteresowanie dorosłych z powiatu zgorzeleckiego kształceniem w Liceum Ogólnokształcącym dla Dorosłych w Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych im. Emilii Plater w Zgorzelcu. Utworzenie tego typu kształcenia dla zainteresowanych dorosłych spotkało się z zainteresowaniem i będzie nadal kontynuowane. Wzrost ilości uczniów nastąpił także w Gimnazjum Specjalnym w Młodzieżowym Ośrodku Socjoterapii im. Janusza Korczaka w Zgorzelcu spowodowany uruchomieniem klas I-III gimnazjum.

Na porównywalnym poziomie utrzymuje się kształcenie w szkołach wchodzących w skład Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego im. Marii Grzegorzewskiej w Zgorzelcu. Zmniejszeniu od kilku lat ulega ilość wychowanków internatu. Spowodowane jest to uruchomieniem przez Miasto i Gminę Bogatynia codziennego transportu uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi do szkół wchodzących w skład Ośrodka.

Tab. 10. Liczba nauczycieli i pedagogów zatrudnionych w jednostkach oświatowych podległych powiatowi zgorzeleckiemu.

Lp.	Nazwa szkoły/placówki	Rok szkolny 2012/2013		Rok szkolny 2013/2014		Rok szkolny 2014/2015	
		Liczba nauczycieli	Liczba etatów	Liczba nauczycieli	Liczba etatów	Liczba nauczycieli	Liczba etatów
1	LO im. Braci Śniadeckich w Zgorzelcu	46	41,88	45	41,45	41	38,12
2	LO im. Marii Skłodowskiej-Curie w Bogatyni	23	21,29	22	18,22	19	15,27
3	ZSZ im. św. Barbary w Bogatyni	49	41,02	46	37,65	40	33,91
4	ZSP im. Emilii Plater w Zgorzelcu	88	86,48	88	83,71	85	82,89
5	ZSZ i L im. Górników i Energetyków Turowa w Zgorzelcu	66	60,47	66	60,81	63	58,49
	Biblioteka Pedagogiczna w Zgorzelcu	4	3	4	4	3	3
6	Młodzieżowy Ośrodek Socjoterapii im. Janusza Korczaka w Zgorzelcu	47	35,79	50	39,61	49	42,89
7	SOSW im. Marii Grzegorzewskiej w Zgorzelcu	59	56,01	58	55,5	59	56,44
8	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Zgorzelcu	20	16	18	16,1	18	14,85
9	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Bogatyni	10	9,5	12	10,5	9	9
10	Międzyszkolny Ośrodek Sportowy w Zgorzelcu	19	5,83	20	5,33	22	5,67
Razem		431	377,27	429	377,82	408	360,53

Źródło: Wydział Edukacji, Kultury i Sportu Starostwa Powiatowego w Zgorzelcu.

W szkołach i placówkach kadra pedagogiczna realizuje różnorodne pensum obowiązkowych zajęć. Trudno jest w sposób jednoznaczny przekładać dane ilościowe uczniów/wychowanków na dane ilościowe dotyczące zatrudnionej kadry pedagogicznej. Bardziej miarodajne jest dokonywanie analizy ilości etatów przeliczeniowych. Wraz ze zmniejszającą się ilością uczniów/wychowanków widać wyraźny spadek ilości etatów pedagogicznych.

Tab. 11. Kadra pedagogiczna według stopnia awansu zawodowego- wymiary etatów pedagogicznych.

Lp.	Nazwa szkoły/placówki	Bez stopnia	Stażysta	Kontraktowy	Mianowany	Dyplomowany
1	LO im. Braci Śniadeckich w Zgorzelcu	0,00	0,00	2,51	11,28	24,33
2	LO im. Marii Skłodowskiej-Curie w Bogatyni	0,00	0,31	0,50	3,62	10,84
3	ZSZ im. św. Barbary w Bogatyni	0,00	1,00	6,96	11,57	14,38
4	ZSP im. Emilii Plater w Zgorzelcu	0,00	0,00	8,12	23,77	51,00
5	ZSZ i L im. Górników i Energetyków Turowa w Zgorzelcu	0,33	2,75	6,15	13,73	35,53
	Biblioteka Pedagogiczna w Zgorzelcu	0,00	0,00	1,00	1,00	1,00
6	Młodzieżowy Ośrodek Socjoterapii im. J. Korczaka w Zgorzelcu	0,00	2,00	9,33	22,89	8,67
7	SOSW im. M. Grzegorzewskiej w Zgorzelcu	1,00	2,50	12,00	25,72	15,22
8	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Zgorzelcu	0,00	0,00	2,75	6,45	5,65
9	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Bogatyni	0,00	0,00	3,00	2,00	4,00
10	Międzyszkolny Ośrodek Sportowy w Zgorzelcu	0,00	0,00	0,17	3,17	2,33
Razem		1,33	8,56	52,49	125,20	172,95

Źródło: Wydział Edukacji, Kultury i Sportu Starostwa Powiatowego w Zgorzelcu stan na 30.09.2014 r.

W jednostkach oświatowych podległych powiatowi zgorzeleckiemu zatrudnieni są przede wszystkim nauczyciele dyplomowani oraz mianowani (najwyższe stopnie awansu). Dane te świadczą o tym, że w szkołach i placówkach tych pracuje profesjonalna i doświadczona kadra pedagogiczna, która ustawicznie podnosi swoje umiejętności i kwalifikacje.

Tab. 12. Miesięczny koszt utrzymania oddziału w jednostkach oświatowych podległych powiatowi zgorzeleckiemu w roku 2014[w zł.]

Jednostka oświatowa	Miesięczny koszt
Młodzieżowy Ośrodek Socjoterapii im. Janusza Korczaka w Zgorzelcu	44.335,-
Szkoła Zawodowa Specjalna w SOSW im. Marii Grzegorzewskiej w Zgorzelcu	20.330,-
Gimnazjum Specjalne w MOS im. Janusza Korczaka w Zgorzelcu	6.599,-
Gimnazjum Specjalne w SOSW im. Marii Grzegorzewskiej w Zgorzelcu	13.554,-
Szkoła Podstawowa Specjalna w SOSW im. Marii Grzegorzewskiej w Zgorzelcu	14.474,-
ZSZiL im. Górników i Energetyków Turowa w Zgorzelcu	18.573,-
ZSP im. E. Plater w Zgorzelcu	17.036,-
ZSZ im. św. Barbary w Bogatyni	15.150,-
LO im. Braci Śniadeckich w Zgorzelcu	19.405,-
LO im. Marii Skłodowskiej-Curie w Bogatyni	26.740,-

Źródło: Wydział Edukacji, Kultury i Sportu Starostwa Powiatowego w Zgorzelcu.

Z danych wyraźnie wynika, że koszt utrzymania oddziału zależy od wielkości szkoły, ilości uczniów i oddziałów, typu szkoły. Na wielkość kosztów wpływają także bieżące koszty rzeczowe oraz realizowane w analizowanym okresie remonty. Najwyższe koszty utrzymania oddziału wystąpiły w Młodzieżowym Ośrodku Socjoterapii im. Janusza Korczaka w Zgorzelcu ze względu na całodobową specjalistyczną opiekę i funkcjonowanie placówki przez 12 miesięcy oraz przejęcie wychowanków i kadry pedagogicznej z Młodzieżowego Ośrodka Socjoterapii w Bogatyni.

Tab. 13. Zdawalność egzaminu maturalnego w szkołach ponadgimnazjalnych w powiecie zgorzeleckim.

Nazwa szkoły	Profil kształcenia	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015 *
LO im. Braci Śniadeckich w Zgorzelcu	Liceum Ogólnokształcące	93,00%	100,00%	99,40%	98,40%	85,20%
LO im. Marii Skłodowskiej-Curie w Bogatyni	Liceum Ogólnokształcące	85,30%	95,80%	97,60%	97,40%	88,60%
ZSZ im. św. Barbary w Bogatyni	Liceum Profilowane	66,70%	64,30%	57,10%	-	-
	Technikum	66,70%	-	75,70%	48,80%	46,70%
ZSP im. E. Plater w Zgorzelcu	Liceum Profilowane	-	-	54,54%	41,70%	0,00%
	Liceum Ogólnokształcące	80,90%	92,60%	-	-	-
	Technikum Ekonomiczne	72,70%	85,70%	96,15%	60,00%	76,90%
	Technikum Architektury Krajobrazu	-	66,70%	77,80%	60,00%	30,00%
	Technikum Gastronomiczne	10,00%	50,00%	50,00%	40,00%	30,80%
	Technikum Hotelarskie	62,50%	66,70%	57,90%	66,70%	64,70%
	Technikum Fryzjerskie	25,00%	52,90%	100,00%	-	50,00%
	Technikum Logistyczne	-	-	-	87,00%	90,90%
	Technikum Samochodowe	-	76,90%	60,00%	62,50%	60,00%
	Technikum Budowlane	-	100,00%	63,60%	33,30%	63,60%
ZSZiL im. Górników i Energetyków Turowa w Zgorzelcu	Liceum Ogólnokształcące	59,50%	80,50%	81,00%	83,50%	55,60%
	Technikum	76,00%	90,70%	84,60%	78,80%	78,10%

*zdawalność egzaminu maturalnego w sesji głównej (bez poprawek) wg stanu na dzień 10 lipca 2015 r.

Źródło:

http://www.oke.wroc.pl/images/library/File/pdfy/Powiaty_M_144/zda/0225.pdf,
http://www.oke.wroc.pl/images/library/File/pdfy/Powiaty_M_152/S/zda/0225.pdf,
http://www.oke.wroc.pl/images/library/File/pdfy/Powiaty_M_152/N/zda/0225.pdf

Tab. 14. Zdawalność egzaminu maturalnego w szkołach ponadgimnazjalnych w województwie dolnośląskim.

Typ szkoły	Zdawalność w 2010/2011	Zdawalność w 2011/2012	Zdawalność w 2012/2013	Zdawalność w 2013/2014	Zdawalność w 2014/2015 *
licea ogólnokształcące	86,00%	89,00%	90,00%	89,00%	79,60%
licea profilowane	50,00%	57,00%	60,00%	51,00%	85,70%
technika	63,00%	70,00%	71,00%	69,00%	62,40%
licea uzupełniające	23,00%	27,00%	24,00%	23,00%	50,00%
technika uzupełniające	19,00%	22,00%	23,00%	23,00%	26,50%

*pełne wyniki egzaminu maturalnego uwzględniające wyniki zdających w sierpniu br. będą udostępnione 11.09.2015 r.

Źródło:

http://www.cke.edu.pl/images/files/matura/informacje_o_wynikach/2012/wstepny_wynik_matury_2012.pdf,

<http://cke.edu.pl/files/file/20130620-wstepna-informacja-o-wynikach-matury-2013.pdf>,

http://oke.wroc.pl/images/library/File/pdfy/Dol_ifo_wyniki_2014.pdf,

http://oke.wroc.pl/images/library/File/pdfy/1_zdawalnosc_2015_3006_nowa.pdf,

http://oke.wroc.pl/images/library/File/pdfy/1_zdawalnosc_2015_3006_stara.pdf

Dane pokazują wyniki procentowe zdawalności egzaminu maturalnego w szkołach ponadgimnazjalnych w powiecie zgorzeleckim. Dotyczą uczniów liceów ogólnokształcących oraz techników, którzy po raz pierwszy przystępowali do egzaminu maturalnego. Można zauważyć różny poziom zdawalności egzaminów w poszczególnych latach. Na uwagę zasługuje bardzo dobry tegoroczny wynik uzyskany przez uczniów technikum logistycznego w Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych im. E. Plater w Zgorzelcu. W pozostałych szkołach wynik był znacznie niższy niż w latach ubiegłych, co głównie jest zauważalne w Liceum Ogólnokształcącym im. Braci Śniadeckich w Zgorzelcu. Rady Pedagogiczne szkół dokonają szczegółowej analizy problemu niższych wyników maturalnych po sesji letniej i sesji poprawkowej, która odbędzie się **we wrześniu** 2015 r. oraz opracują programy naprawcze.

Tab. 15. Średnia liczba punktów, z jaką kandydat został przyjęty do szkoły średniej z uwzględnieniem typu szkoły.

Typ szkoły	Średnia liczba punktów
Liceum ogólnokształcące	63,31
Technikum	35,86
Zasadnicza szkoła zawodowa	11,26

Źródło: Wydział Edukacji, Kultury i Sportu Starostwa Powiatowego w Zgorzelcu (nabór na rok szkolny 2014/2015).

Uczniowie, absolwenci gimnazjów usytuowanych w powiecie zgorzeleckim, wybierając szkoły ponadgimnazjalne muszą spełnić kryterium punktowe, które umożliwi im przyjęcie do wybranej przez siebie szkoły. Kryteria te opracowywane są przez dyrektora szkoły zgodnie z wytycznymi Dolnośląskiego Kuratora Oświaty. Z danych wynika, że najwyższą średnią punktów mają uczniowie przyjęci do liceów ogólnokształcących. Niższe ilości punktowe uzyskali kandydaci szkół technicznych. Młodzież z najniższą ilością punktów rekrutacyjnych to kandydaci zasadniczych szkół zawodowych.

Tab. 16. Najpopularniejsze kierunki wybierane przez uczniów w liceach ogólnokształcących w roku szkolnym 2014/2015.

Kierunek/klasa/profil	Liczba uczniów
biologia -chemia-matematyka	33
język obcy -wos -geografia	32
WOS-geografia	32
matematyka-fizyka	32
biologia-chemia	31
matematyka-informatyka-fizyka	29
język polski-historia-język obcy	17
język polski-geografia-język obcy	17
historia-język polski-język obcy	17
język obcy-język polski-wos	16
biologia-chemia-język obcy	13
matematyka-fizyka-język obcy	13

Źródło: Wydział Edukacji, Kultury i Sportu Starostwa Powiatowego w Zgorzelcu.

W liceach ogólnokształcących młodzież dokonuje wyboru przedmiotów, które ją interesują, z którymi planuje swoją przyszłość edukacyjną. Przedmioty te realizowane są w szkole jako rozszerzone tj. odbywają się w większej ilości godzin. Uczniowie w sposób bardzo różnorodny wybierają te przedmioty, co pokazuje powyższa tabela.

Zdecydowanie największym zainteresowaniem wśród młodzieży cieszy się zawód technika elektryka, cyfrowych procesów graficznych, pojazdów samochodowych i ochrony środowiska (być może ze względu na ich praktyczność). Ponadto sporym zainteresowaniem cieszą się zawody: technik informatyk, technik logistyk, technik hotelarstwa oraz technik żywienia i usług gastronomicznych. Coraz mniejszym zainteresowaniem uczniów cieszą się profile kształcenia: technik budownictwa, technik elektronik, technik architektury krajobrazu i technik usług fryzjerskich.

Tab. 17. Najpopularniejsze kierunki zawodowe wybierane przez uczniów w technikach w roku szkolnym 2014/2015.

Najpopularniejsze zawody	Liczba uczniów
Technik elektryk	32
Technik cyfrowych procesów graficznych	30
Technik pojazdów samochodowych	30
Technik ochrony środowiska	30
Technik informatyk	29
Technik logistyki	23
Technik hotelarstwa	22
Technik żywienia i usług gastronomicznych	22
Technik budownictwa	17
Technik elektronik	16
Technik architektury krajobrazu	11
Technik usług fryzjerskich	11

Źródło: Wydział Edukacji, Kultury i Sportu Starostwa Powiatowego w Zgorzelcu.

Tab. 18. Najpopularniejsze kierunki kształcenia zawodowego wybierane przez uczniów w zasadniczych szkołach zawodowych w roku szkolnym 2014/2015.

Najpopularniejsze zawody	Liczba uczniów
Wielozawodowa (z językiem angielskim)	53
Mechanik pojazdów samochodowych	34
Fryzjer	34
Wielozawodowa (z językiem niemieckim)	26
Ślusarz	20
Murarz-tylnkarz	18
Kucharz	16

Źródło: Wydział Edukacji, Kultury i Sportu Starostwa Powiatowego w Zgorzelcu.

Młodzież wybierająca kształcenie na poziomie zawodowym preferuje oddziały wielozawodowe z językiem angielskim i niemieckim, kształcąc się zarówno w szkole (zajęcia teoretyczne) jak też u pracodawców (zajęcia praktyczne). W ramach oddziałów wielozawodowych uczniowie zdobywają różnorodne zawody uzależnione od możliwości rynkowych i dostępności do praktyk jako pracownicy młodociani. Część uczniów wybiera klasy zawodowe realizując zarówno zajęcia teoretyczne jak i praktyczne na terenie szkoły.

Przedstawione powyżej dane nie w pełni obrazują stan i sytuację edukacji w powiecie zgorzeleckim. Pokazują zaledwie wycinek i wybiórcze dane. Edukacja jest bardzo szerokim zagadnieniem i nie sposób jest szczegółowo omówić wszystkich problemów. Podczas tworzenia i krótkiej analizy przedłożonych danych celem było zwrócenie uwagi na niektóre, główne aspekty. Podstawowym problemem, który przekłada się na szeroko rozumianą edukację jest sytuacja demograficzna. Wskazuje ona bezsprzecznie na rokrocznie zmniejszającą się ilość uczniów szkół ponadgimnazjalnych. Jest to bardzo poważny problem, ponieważ ilość uczniów determinuje ilość szkół, oddziałów oraz ilość zatrudnianych pracowników w obszarze szkolnictwa w naszym powiecie. Ilość uczniów jest także wyznacznikiem wielkości środków finansowych otrzymywanych w formie subwencji oświatowej i wpływa na koszty utrzymania oświaty, które z roku na rok są coraz wyższe.

3. Stan opieki zdrowotnej

Liczba funkcjonujących na terenie powiatu aptek w 2014 r. utrzymuje się od 2010 r. właściwie na niezmiennym poziomie (w 2013 r. zlikwidowano jedną, przez co działało 30 aptek). Z każdej z nich (wg Banku Danych Lokalnych GUS) korzysta średnio około 3,1 tys. mieszkańców powiatu. Łącznie pracowało w nich 53 magistrów farmacji, czyli w każdej aptece pracowała przynajmniej jedna osoba z wyższym wykształceniem kierunkowym. Ponadto działa 6 punktów aptecznych (w 2010 r. było ich 4). Tylko w jednym z nich zatrudniono osobę z tytułem magistra farmacji i to dopiero w 2013 r.

W 2014 r., w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców, w powiecie pracowały 62 pielęgniarki i położne. Jest to wynik zbliżony do wartości dla całego województwa dolnośląskiego (67).

Tab. 19. Liczba pielęgniarek i położnych ogółem oraz z tytułem zawodowym magistra.

Obszar	Personel	2010	2011	2012	2013	2014
powiat zgorzelecki	pielęgniarki ogółem	507	544	396	408	407
	pielęgniarki z tytułem mgr.	18	20	157	160	166
	położne ogółem	36	46	23	27	27
	położne z tytułem mgr.	1	2	7	13	13
Dolny Śląsk	pielęgniarki ogółem	15.908	16.333	18.723	17.693	brak danych
	pielęgniarki z tytułem mgr.	831	965	1192	1.543	brak danych
	położne ogółem	1.728	1.764	2.140	1.921	brak danych
	położne z tytułem mgr.	64	115	173	207	brak danych

Źródło: opracowanie własne na podstawie: *Bank Danych Lokalnych*, http://stat.gov.pl/bdl/app/strona.html?p_name=indeks oraz statystyki WS SP ZOZ w Zgorzelcu.

Prawie 41 % pielęgniarek w 2014 r. posiadało wykształcenie wyższe z tytułem magistra. Tabela odzwierciedla duży wzrost tego wskaźnika na przestrzeni ostatnich lat. Wzrost wykształcenia nastąpił także w przypadku położnych. W 2014 r. prawie połowa tej grupy posiadała wykształcenie wyższe magisterskie. Dla województwa wskaźniki te wyniosły

w 2013 r. odpowiednio 8,7% (w 2010 r. – 5,2%) dla pielęgniarek oraz 10,8% (w 2010 r. – 3,7%) dla położnych.

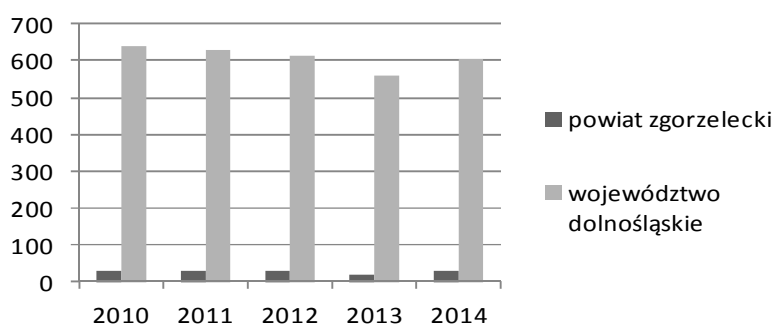
W 2014 r. w ramach specjalistycznej ambulatoryjnej opieki zdrowotnej na terenie powiatu udzielono łącznie 259.634 porad lekarskich. Z kolei w ramach podstawowej opieki zdrowotnej (lekarze pierwszego kontaktu) udzielono 125.455 porad, co stanowi znaczny wzrost w porównaniu z 2013 r. (wtedy udzielono ich 68.330). W przychodniach podległych samorządowi terytorialnemu ich liczba wyniosła 152.463; stanowiły one 1/3 wszystkich porad w ramach POZ.

Na terenie powiatu w 2014 r. funkcjonowało 30 przychodni udzielających pomocy ambulatoryjnej (w 2012 r. – 34), w tym 18 o charakterze publicznym, pozostałe zaś to jednostki niepubliczne. Tylko jedna placówka publiczna nie podlegała jednostce samorządu terytorialnego. Spośród wszystkich ośrodków podstawowej opieki zdrowotnej 7 miało swoje siedziby w miastach, a 4 na obszarach wiejskich. Wskaźnik dotyczący liczby placówek ambulatoryjnej pomocy medycznej w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców wynosił od 2010 do 2012 r. – 4 placówki. Ponadto na terenie powiatu funkcjonują dwa Zakłady Opiekuńczo-Lecznicze – w ramach Wielospecjalistycznego Szpitala SP ZOZ w Zgorzelcu. Szpital ten powstał na podstawie porozumienia między powiatem a województwem. Połączono wówczas Wojewódzki Szpital dla Nerwowo i Psychicznie Chorych im. dr. M. Marzyńskiego w Sieniawce z Samodzielnym Publicznym Zespołem Opieki Zdrowotnej w Zgorzelcu. Dzięki ww. porozumieniu oraz tworzonym nowym oddziałom wzrosła liczba łóżek szpitalnych z 545 w 2010r. do 772 w 2014 r. W szpitalu wyodrębniono 21 oddziałów (do 1999 r. było ich zaledwie 7), a od 2004 r. działalność placówki nie generuje strat. Na 88 szpitali funkcjonujących na terenie województwa dolnośląskiego, tylko 13 uznano za mogące zapewnić pacjentom kompleksową opiekę medyczną ze względu na ich wielospecjalistyczny charakter. Wśród nich znalazł się również szpital zgorzelecki.

4. Charakterystyka życia kulturalnego

Na terenie powiatu zgorzeleckiego obserwuje się spadek liczby funkcjonujących bibliotek oraz ich filii. Jest to typowy trend dla całego województwa. Można zauważyć spadek procentowy liczby bibliotek usytuowanych w powiecie w stosunku do ogólnej liczby dolnośląskich bibliotek z 4,2% w latach 2010-2012 do 3,5% w 2013 r. Jednak w 2014 r. odnotowano "pojawienie się" 6 kolejnych bibliotek i filii, w związku z czym udział procentowy wzrósł do 4,3%. Biblioteki znajdują się w gminach: Bogatynia, Pieńsk, Węgliniec, Sulików i Zawidów. Ponadto na podstawie porozumienia z 2003 r. zawartego między Zarządem Powiatu Zgorzeleckiego oraz Burmistrzem Zgorzelca, Miejska Biblioteka Publiczna w Zgorzelcu pełni funkcje biblioteki powiatowej, która pomaga i pośredniczy w zakupie zbiorów do bibliotek gminnych, dba o wyposażenie ich w publikacje naukowe i popularnonaukowe, pośredniczy w wypożyczeniach międzybibliotecznych, dba o promocję placówek z terenu powiatu oraz angażuje je do udziału w konkursach literackich i czytelniczych. Spośród 134 bibliotek naukowych i fachowych działających na terenie Dolnego Śląska, tylko dwie znajdują się na terenie powiatu.

Wyk. 3. Liczba bibliotek oraz ich filii na terenie powiatu zgorzeleckiego oraz województwa dolnośląskiego w latach 2010-2014.

Źródło: opracowanie własne na podstawie: http://stat.gov.pl/bdl/app/strona.html?p_name=indeks.

W efekcie spadku liczby placówek bibliotecznych wzrosła liczba osób, które „przypadają” na każdą jednostkę: z 3.263 osób w 2010 r. do 3.450 w 2013 r. Co może zaskakiwać, nie uległa większej zmianie liczba zatrudnionych w nich osób – w stosunku do 2010 r. (59 pracowników) spadła zaledwie o 2 osoby. Liczba czytelników w bibliotekach z terenu powiatu systematycznie spada – z 18.131 osób w 2010 r. do 16.630 w 2013 r. Podobna tendencja występuje jednak na terenie całego województwa dolnośląskiego: z 502.178 osób w 2010 r. do 491.906 trzy lata później.

W 2010 r. dokonano ponad 343,5 tys. wypożyczeń księgozbioru, w 2011 r. liczba ta wzrosła o ponad 300 tys. wypożyczeń, natomiast w 2013 r. dość mocno spadła – do poziomu 281,3 tys. Biblioteki dysponują coraz mniejszymi zasobami – z poziomu ponad 400 tys. egzemplarzy liczba ta spadła do poziomu niecałych 371 tys. W przeliczeniu na jednego mieszkańca można dostrzec pewien *constans*, tzn. przeciętnie każdy czytelnik w latach 2010-2012 wypożyczył 19 woluminów, ale w 2013 r. już tylko 17. Ten sam poziom wypożyczeń utrzymuje się w analizowanym okresie w całym województwie (po 19 woluminów).

Niestety, biblioteki z powiatu zgorzeleckiego nie są w pełni przystosowane do poruszania się po nich osób niepełnosprawnych. Najczęstszym udogodnieniem dla tej grupy są dostosowane wejścia do tych placówek, ale niestety w niewielkiej liczbie budynków. Jeszcze rzadsze są udogodnienia wewnątrz budynków, co może wynikać z ich wieku i związanego z tym brakiem możliwości technicznych wykonania przeróbek budowlanych ukierunkowanych na potrzeby niepełnosprawnych. Jeśli chodzi o procentowy stosunek liczby budynków przystosowanych dla niepełnosprawnych (przynajmniej wejście), jest bardzo podobny na terenie powiatu oraz całego Dolnego Śląska i wynosi około 30-34% w zależności od analizowanego roku. Z kolei zaledwie w około ¼ budynków wyremontowano również wnętrza (zarówno w przypadku powiatu, jak i całego województwa).

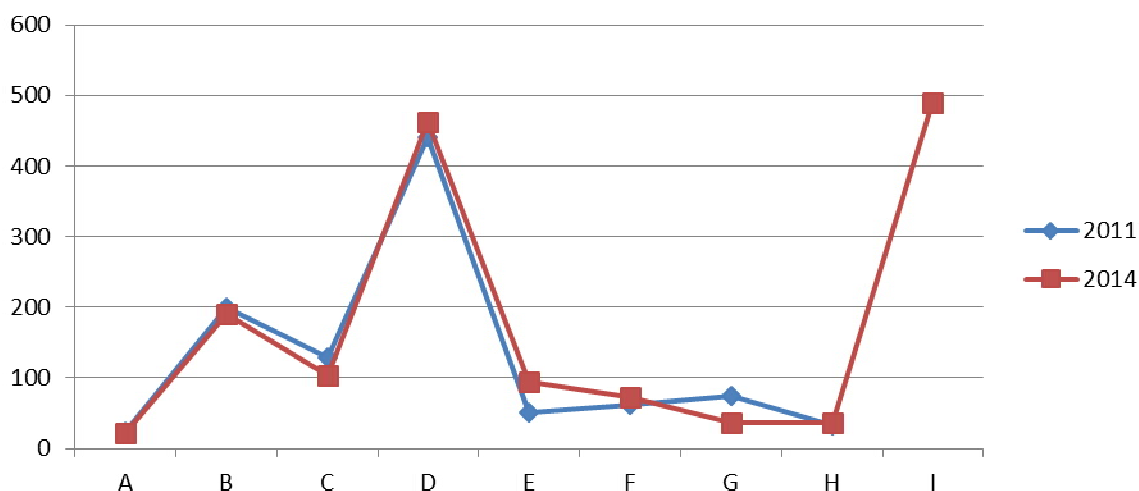
Tab. 20. Liczba placówek bibliotecznych dostosowanych do potrzeb niepełnosprawnych.

	2010	2011	2012	2013	2014
liczba bibliotek	27	27	26	20	26
liczba bibliotek z wejściem dostosowanym do potrzeb niepełnosprawnych	9	9	10	11	10
liczba bibliotek z udogodnieniami dla niepełnosprawnych wewnątrz budynków	4	5	5	4	6

Źródło: opracowanie własne na podstawie: *Bank Danych Lokalnych*, :
http://stat.gov.pl/bdl/app/strona.html?p_name=indeks.

Na terenie powiatu zgorzeleckiego rozwija się także życie kulturalne. Wzrasta liczba imprez – z 496 do 778 między 2011 a 2014 r. Na każdą z nich przyszło średnio po 183 osoby (najwięcej w 2014 r. - 200). Wśród najczęściej organizowanych znalazły się: prelekcje i spotkania, występy zespołów zawodowych oraz amatorskich. Najwięcej nowych osób zainteresowało się występami zespołów, zwłaszcza tych zawodowych. Na 10 budynków przeznaczonych do organizacji imprez, 6 z nich przystosowano do korzystania przez osoby niepełnosprawne. Sale widowiskowe najczęściej należą do gminnych ośrodków kultury i udostępniają około 166 miejsc (liczba uśredniona).

Wyk. 4. Uczestnictwo w imprezach organizowanych na terenie powiatu zgorzeleckiego.

A - seanse filmowe, B – wystawy, C – występy zespołów amatorskich, D – występy artystów i zespołów zawodowych, E – dyskoteki, F – prelekcje, spotkania, wykłady, G – imprezy turystyczne i sportowo-rekreacyjne, H – konkursy, I – inne.

Źródło: opracowanie własne na podstawie: *Bank Danych Lokalnych*,
http://stat.gov.pl/bdl/app/strona.html?p_name=indeks.

W tym samym czasie zniknęło wiele zespołów artystycznych: w 2011 r. działało ich na terenie powiatu 35, a w 2014 r. - 26. Zaskakiwać może nagły wzrost ich liczby w 2012 r., kiedy to funkcjonowało ich aż 81. Tylko liczba zespołów tanecznych utrzymuje się w zasadzie na stałym poziomie - od 2012 r. działa ich w powiecie 4, w 2014 r. - 3. Ubyło natomiast zespołów teatralnych (spadek z 19 do 3), wokalnych – w tym chórów (z 19 do 3), folklorystycznych (z 34 do 9). Jedynie w przypadku zespołów muzycznych (instrumentalnych) wystąpił wzrost – z 5 do 8, przy czym liczba członków wzrosła z 35 do 136. Każdy z nich liczy średnio po 15 osób. Spadła również liczba kół i klubów, choć jednocześnie nie zmieniła się liczba działających w nich osób – zamiast 77 w 2011 r. w 2014 r. funkcjonowało 69 kół i klubów, w których średnio angażowało się po 15 osób. Najwięcej osób odeszło z zespołów teatralnych (191 członków w 2012 r. i 82 w 2014 r.). Nie wiadomo niestety, czy zmniejszenie liczby członków zespołów wynikało z ich zamykania, czy też tendencja była odwrotna – zespoły kończyły działalność z powodu braku zainteresowania mieszkańców.

Każdego roku w powiecie instytucje samorządowe organizują prawie 80 różnych kół zainteresowań. Najwięcej działa kół turystycznych i sportowych (w 2014 r. – 20) oraz plastycznych (w 2014 r. – 19). Funkcjonują też kluby dla seniorów (5 w 2014 r.), do których uczęszcza średnio po 31 osób. Największą frekwencją cieszą się koła, plastyczne (statystycznie 16 osób w każdym) oraz terapeutyczne (50 osób).

Na terenie powiatu nie funkcjonują samorządowe instytucje kultury z zakresu muzyki (np. filharmonia), teatru czy działalności wystawienniczej (jak galerie). Działają natomiast 3 kina: w Bogatyńskim Ośrodku Kultury jest to kino Kadr, oraz w Zgorzelsku Multikino i – w ramach Miejskiego Domu Kultury – kino PoZaNoVa. Wszystkie one oferują łącznie ponad 950 miejsc. Kino sieciowe dysponuje prawie 500 miejscami podzielonymi między 3 sale. Pozostałe mają po 2 sale na ponad 230 osób każda. Kina samorządowe zostały w ostatnich latach zmodernizowane – zarówno jeśli chodzi o wystrój, jak i sprzęt. W 2013 r. (kiedy funkcjonowały wszystkie te placówki) kino odwiedziło ponad 125,2 tys. osób, przy czym samo kino w Bogatyni wskazuje na 13 tys. widzów rocznie. Wszystkie obiekty zostały przystosowane dla osób niepełnosprawnych.

W powiecie działa również Muzeum Łużyckie w Zgorzelsku, otwarte w 2007 r. Liczba odwiedzających placówkę zmienia się (w dużym stopniu) każdego roku:

Tab. 21. Liczba odwiedzających muzeum w latach 2010-2014.

Rok	2010	2011	2012	2013	2014
Liczba odwiedzających	813	2.324	574	1.624	1.841

Źródło: opracowanie własne na podstawie: *Bank Danych Lokalnych*,
http://stat.gov.pl/bdl/app/strona.html?p_name=indeks.

Ponadto w Koźlicach funkcjonuje Europejskie Centrum Edukacyjno-Kulturalne (ECEK). Obiekt wzniesiono na terenie dawnego Obozu Jenieckiego Stalag VIII A. Działalność ECEK opiera się na organizacji warsztatów, koncertów, wystaw czy pokazów filmowych, mających na celu przede wszystkim pielęgnowanie pamięci historycznej oraz dorobku artystycznego jeńców dawnego obozu.

W 2014 r. zorganizowano 9 imprez masowych, w których udział wzięło w sumie 26,3 tys. osób (w 2013 r. - 8 tys. osób). Były to 3 koncerty, 3 imprezy sportowe, 2 interdyscyplinarne i 1 festiwal. Co wydaje się oczywiste, największym zainteresowaniem cieszyły się imprezy z darmowym wstępem (13,7 tys. uczestników wobec 12,6 tys. osób biorących udział w imprezach płatnych). Imprezy płatne miały charakter sportowy (6,5 tys. uczestników) i artystyczno-rozrywkowy (6,1 tys. uczestników), natomiast darmowe – interdyscyplinarne (12,2 tys. uczestników).

5. Stan bezpieczeństwa publicznego

Pierwszą ze służb zajmujących się bezpieczeństwem publicznym jest Komenda Powiatowa Straży Pożarnej w Zgorzelcu. W jej strukturze znajdują się dwie Jednostki Ratowniczo-Gaśnicze: w Zgorzelcu i Bogatyni.

Na początku 2014 r. Komenda Powiatowa PSP przeprowadziła analizę i ocenę możliwości wystąpienia na terenie powiatu różnego rodzaju zagrożeń. Wskaźnik zagrożenia powiatu wg tej analizy kształtuje się na poziomie 5,15, podczas kiedy rok wcześniej był on niższy i wynosił 4,99. W 2015 r. nastąpił nieznaczny wzrost wskaźnika zagrożenia powiatu z uwagi na rozbudowę infrastruktury powiatu zgorzeleckiego obejmującą m. in.:

- rozbudowę Elektrowni Turów o nowy blok energetyczny o mocy 450 MW,
- rozbudowę Stacji Elektro – Energetycznej w Mikułowej,
- budowę kompleksu szklarniowego całorocznej uprawy pomidorów w Bogatyni na powierzchni 10 ha (docelowo – ok. 100 ha),
- budowę kolejnych farm wiatrowych na terenie powiatu,
- budowę kolejnych obiektów handlowo – usługowych, wielkopowierzchniowych,
- rozbudowę szpitala powiatowego w Zgorzelcu.

Na terenie powiatu zgorzeleckiego rozróżniamy następujące czynniki wpływające na stopień zagrożenia powiatu:

- duża ilość obiektów mieszkalnych ZL IV usytuowanych w zabudowie zwartej, które posiadają palne elementy konstrukcyjne, co stwarza zagrożenie wystąpienia pożarów przestrzennych oraz 13 budynków wysokich, w których ewentualne działania ratowniczo-gaśnicze mogą wymagać użycia drabin mechanicznych i podnośników o zasięgu min. 42 m a także budynki handlowe ZL I wielkopowierzchniowe,
- nowo wybudowana hala sportowo-widowiskowa jest obiektem, w którym może przebywać do 4 500 osób jednocześnie – działania ratownicze w obiekcie mogą wymagać przeprowadzania dekontaminacji masowej oraz ewakuacji dużej ilości osób poszkodowanych,
- drogi krajowe: nr 94 i nr 30 oraz autostrada A4 a także transgraniczny odcinek drogi Hradec-Zittau o dużym natężeniu ruchu i dużej ilości przewożonych materiałów niebezpiecznych,
- zakłady przemysłowe, w tym Elektrownia Turów, która została zakwalifikowana jako zakład „zwiększonego ryzyka wystąpienia poważnej awarii przemysłowej” oraz duża

stacja elektroenergetyczna najwyższych napięć, składająca się z trzech rozdzielni: 400, 220 i 110kV,

- kompleksy leśne zaliczone do I i II kategorii zagrożenia pożarowego,
- gazociąg wysokiego ciśnienia przebiegający z Niemiec pod dnem rzeki Nysa Łużycka do punktu pomiarowego Lasów i dalej w stronę powiatu bolesławieckiego, do tłoczni Jeleniów,
- duży węzeł kolejowy, przez teren którego przewożona jest znaczna ilość substancji niebezpiecznych, m.in. na potrzeby Elektrowni Turów,
- rzeka Nysa Łużycka wraz z jej dopływami, które w przypadku intensywnych opadów atmosferycznych mogą stwarzać zagrożenie wezbraniem i wystąpieniem wody z brzegów.

Tab. 22. Liczba interwencji PSP na terenie powiatu zgorzeleckiego w latach 2012-2015.

Lp.	Rok	Pożary	Miejscowe Zagrożenia	Alarmy Falszywe	Razem
1	2012	878	965	114	1957
2	2013	622	1144	104	1870
3	2014	956	791	100	1847
4	I półrocze 2015	867	460	54	1381

Źródło: opracowanie PCPR na podstawie danych Komendy Powiatowej PSP w Zgorzelcu.

W latach 2012-2015 przeprowadzono następujące ćwiczenia sprawdzające powiatowy plan ratowniczy:

- „Autostrada 2012” – ćwiczenia ratowniczo-gaśnicze przeprowadzone na odcinku Autostrady A4 od granicy państwa do skrzyżowania z drogą krajową nr 94,
- „Las 2013” – ćwiczenia ratowniczo-gaśnicze przeprowadzone na terenie leśnictwa „Ołobok”,
- „Elektro 2014” – ćwiczenia taktyczno-bojowe na obiekcie Stacji Elektroenergetycznej 400/220/110 kV w miejscowości Mikułowa,
- „Wiatrak 2014” – ćwiczenia taktyczno-bojowe na farmie wiatrowej Jędrzychowice składającej się z 13 turbin wiatrowych,
- „Turów Arena 2015” - ćwiczenia ratowniczo-gaśnicze, w obiekcie Hali Sportowo Widowiskowej „PGE TURÓW ARENA” w Zgorzelcu.

Teren powiatu w zakresie ochrony przeciwpożarowej zabezpieczany jest przez Komendę Powiatową PSP w Zgorzelcu, w skład której wchodzi dwie Jednostki Ratowniczo-Gaśnicze.

1. JRG Zgorzelec, dysponująca następującymi pojazdami:
  - Ciężki samochód ratowniczo-gaśniczy GCBA 5/40,
  - Średni samochód ratowniczo-gaśniczy GBA Pr 2/24/750,
  - Średni samochód ratowniczo-gaśniczy GBA 2/17,
  - Samochód specjalny SHD 25,
  - Samochód cysterna SCCn,
  - Samochód ratownictwa chemicznego SLRChem,
  - Samochód ratowniczo-rozpoznawczy SLRR Mitsubishi.
2. JRG Bogatynia, dysponująca następującymi pojazdami:
  - Średni samochód ratowniczo-gaśniczy GBA Pr 2/24/750,
  - Średni samochód ratowniczo-gaśniczy GBA 3/28/4,7
  - Samochód specjalny SHD 25.

Ochronę przeciwpożarową powiatu zgorzeleckiego wspomagają jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej włączonej do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego:

- OSP KSRG Trójca,
- OSP KSRG Radomierzyce,
- OSP KSRG Studniska Dolne,
- OSP KSRG Ruszów,
- OSP KSRG Węgliniec,
- OSP KSRG Czerwona Woda,
- OSP KSRG Pieńsk,
- OSP KSRG Sieniawka,

oraz jednostki nie włączone do systemu, których terenem działania jest obszar gminy na której funkcjonują:

- OSP Gronów,
- OSP Sławnikowice,
- OSP Zawidów,
- OSP Sulików,
- OSP Miedziana,
- OSP Bierna,
- OSP Stary Zawidów,

- OSP Radzimów,
- OSP Mikułowa,
- OSP Wrociszów Dolny,
- OSP Jagodzin,
- OSP Stary Węgliniec,
- OSP Żarki Średnie,
- OSP Bielawa Dolna,
- OSP Bielawa Górna,
- OSP Dłużyna Dolna,
- OSP Bogatynia,
- OSP Porajów.

Drugą jednostką odpowiedzialną za bezpieczeństwo publiczne jest Komenda Powiatowa Policji w Zgorzelcu. W strukturze tej jednostki występują wydziały: prewencji, ruchu drogowego, kryminalny, dochodzeniowo-śledczy oraz wspomagający. Ponadto funkcjonują dwa Komisariaty Policji: w Pieńsku i Bogatyni. Posterunek Policji w Węglińcu podlega Komisariatowi Policji w Pieńsku. Oprócz tego w Zawidowie umiejscowiono odrębny posterunek. Generalnie w ramach posterunków funkcjonują tylko zespoły prewencji oraz jednoosobowe stanowiska ds. kryminalnych. Jest to dość typowe, ponieważ w sprawach kryminalnych komórki „niższego rzędu” mają korzystać ze sprzętu oraz fachowców większych jednostek (aż do poziomu Komendy Wojewódzkiej, jeśli wymaga tego stopień skomplikowania sprawy). Komisariat w Pieńsku jest mniejszy niż ten bogatyński. W skład jego struktury wchodzi referat kryminalny, ogniwo prewencyjne, jednoosobowe stanowisko ds. profilaktyki społecznej oraz zespół wspomagający. Natomiast w Bogatyni Komisariat opiera się na referacie kryminalnym (zespoły: operacyjno-rozpoznawczy, dochodzeniowo-śledczy), referacie prewencji (Zespół ds. Wykroczeń, Nietletnich i Patologii), rewirze dzielnicowych oraz zespole wspomagającym. Ponadto w ramach Komendy Powiatowej pracuje 22 dzielnicowych: 6 w Bogatyni, 2 w Pieńsku, 9 w Zgorzelcu (w tym 2 poza miastem), 2 w Węglińcu i 3 w Zawidowie.

W 2014 roku nieznacznie zwiększyła się dynamika w wybranych kategoriach pospolitych przestępstw kryminalnych (rozboje, bójki i pobicia, kradzieże i kradzieże z włamaniem, zniszczenie mienia, uszkodzenia ciała) rejestrowanych w Krajowym Systemie Informacyjnym Policji (KSIP), która osiągnęła poziom 103 %. W roku 2014 w porównaniu do roku poprzedniego odnotowano 29 zdarzeń przestępczych więcej.

Szczegółowe zestawienie przedstawiają poniższe tabele:

Tab. 23. Liczba pospolitych przestępstw kryminalnych na terenie powiatu zgorzeleckiego w latach 2013-2014.

	Rozboje	Bójki i pobicia	Kradzieże		Kradzieże z włamaniem	Uszkodzenia ciała	Zniszczenia mienia	Razem
			Kradzieże	W tym kradzieże samochodów				
Rok 2013	18	11	490	45	379	20	71	989
Rok 2014	14	8	461	59	455	16	64	1018
Różnica	- 4	- 3	- 29	+ 14	+ 76	- 4	- 7	+ 29
Dynamika	78%	73 %	94 %	131 %	120 %	80 %	90 %	103 %

Źródło: opracowanie PCPR na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Zgorzelcu.

Tab. 24. Dynamika pospolitych przestępstw kryminalnych na terenie powiatu zgorzeleckiego w latach 2013-2014.

	2013	2014	Różnica	Dynamika
KPP Zgorzelec	533	596	+ 63	112 %
KP w Bogatyni	212	193	- 19	91 %
KP w Pieńsku	165	152	- 13	92 %
PP w Zawidowie	79	77	- 2	97 %
Powiat	989	1018	+ 29	103 %

Źródło: opracowanie PCPR na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Zgorzelcu.

W roku 2013 zmniejszeniu uległa dynamika wszczętych postępowań przygotowawczych, bowiem wszczęto ogółem 2602 postępowań przygotowawczych (dochodzeń i śledztw), natomiast w ocenianym okresie (2014 r.) 2566 postępowań przygotowawczych (dochodzenia i śledztwa), co dało dynamikę w powiecie na poziomie 99 %.

Tab. 25. Liczba wszczętych postępowań przygotowawczych (dochodzenia i śledztwa) na terenie powiatu zgorzeleckiego w latach 2013-2014.

	2013	2014	Różnica	Dynamika
KPP Zgorzelec łącznie z PP w Zawidowie*	1363	1452	+ 89	106 %
KP w Bogatyni	670	630	- 40	94 %
KP w Pieńsku	569	483	- 86	85 %
Powiat	2602	2566	- 36	99 %

* Postępowania przygotowawcze w sprawach zaistniałych na terenie działania Posterunku Policji w Zawidowie prowadzone są przez Wydział Dochodzeniowo – Śledczy KPP w Zgorzelcu

Źródło: opracowanie PCPR na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Zgorzelcu.

Tab. 26. Liczba wszczętych postępowań przygotowawczych (dochodzenia i śledztwa) w 7 kategoriach (rozboje, bójki i pobicia, kradzieże i kradzieże z włamaniem, zniszczenie mienia, uszkodzenia ciała) na terenie powiatu zgorzeleckiego w latach 2013-2014.

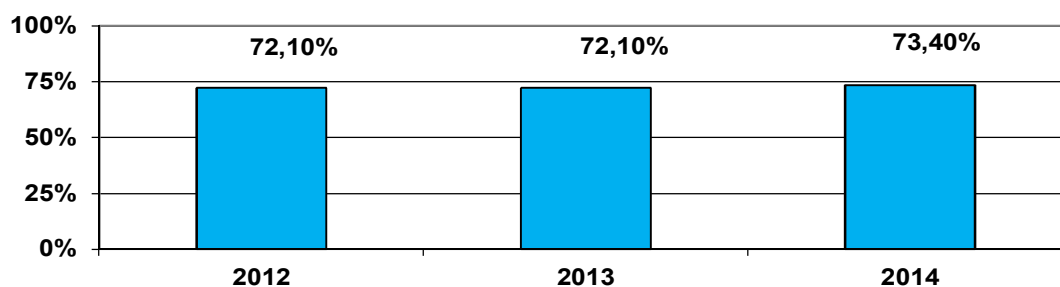
	2013	2014	Różnica	Dynamika
KPP Zgorzelec łącznie z PP w Zawidowie*	521	682	+ 161	131 %
KP w Bogatyni	315	247	- 68	78 %
KP w Pieńsku	187	241	+ 54	129 %
Powiat	1024	1170	+ 146	114 %

* Postępowania przygotowawcze w sprawach zaistniałych na terenie działania Posterunku Policji w Zawidowie prowadzone są przez Wydział Dochodzeniowo – Śledczy KPP w Zgorzelcu

Źródło: opracowanie PCPR na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Zgorzelcu.

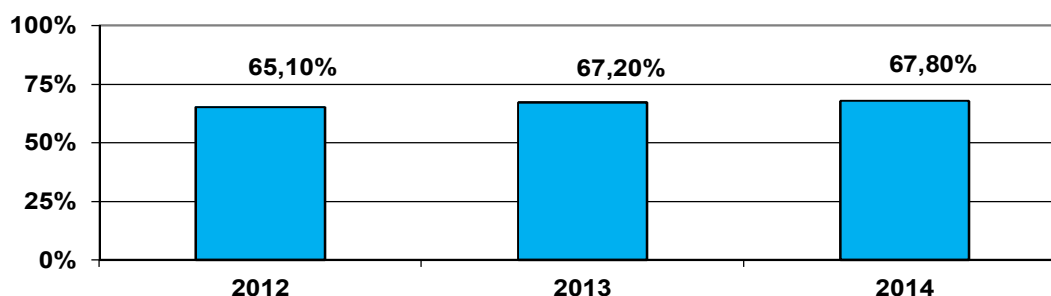
Wykrywalność ogólna sprawców wszystkich kategorii przestępstw w 2014 r. ukształtowała się na poziomie 73,4 % i była wyższa od średniej wojewódzkiej o 8,1% (65,3%). W 2014 r. wskaźnik wykrywalności kryminalnej wyniósł - 67,8 % i był wyższy o ponad 10% od średniego wskaźnika wojewódzkiego (57,2%).

Wyk. 5 Wskaźnik wykrywalności przestępstw ogółem na terenie powiatu zgorzeleckiego w latach 2012-2014.

Źródło: opracowanie PCPR na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Zgorzelcu.

Wyk. 6. Wskaźnik wykrywalności przestępstw kryminalnych na terenie powiatu zgorzeleckiego w latach 2012-2014.

Źródło: opracowanie PCPR na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Zgorzelcu.

W 2014 r. na wniosek funkcjonariuszy Komendy Powiatowej Policji w Zgorzelcu organy uprawnione (Sąd, Prokuratura) zastosowały wobec 176 podejrzanych środki zapobiegawcze. Najsurowszy, izolacyjny środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania został zastosowany wobec 50 podejrzanych. Ponadto wobec 86 podejrzanych zastosowano środek zapobiegawczy w postaci dozoru policyjnego, wobec 13 poręczenie majątkowe oraz wobec 24 zakaz opuszczania kraju.

Na poczet przyszłych kar wobec sprawców stosowano tymczasowe zajęcie mienia ruchomego. I tak, w roku 2014 na wniosek funkcjonariuszy Komendy Powiatowej Policji w Zgorzelcu, prokuratorzy Prokuratury Rejonowej w Zgorzelcu zatwierdzili zabezpieczone mienie sprawców na łączną kwotę 182.029,00 złotych.

W zakresie ograniczenia zjawiska narkomanii i przestępczości narkotykowej na terenie działania KPP w Zgorzelcu w porównaniu do 2013 r. odnotowaliśmy wzrost o 17 % wszczętych postępowań przygotowawczych (2013 – 161; 2014 - 188). W poszczególnych jednostkach terenowych KPP w Zgorzelcu kształtowało się to w sposób następujący.

Tab. 27. Liczba wszczętych postępowań przygotowawczych (dochodzenia i śledztwa) z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii na terenie powiatu zgorzeleckiego w latach 2013-2014.

	2013	2014	Różnica	Dynamika
KPP Zgorzelec łącznie z PP w Zawidowie*	85	78	- 7	92 %
KP w Bogatyni	53	76	+ 23	143 %
KP w Pieńsku	23	33	+ 10	143 %
Powiat	161	188	+ 17	117 %

* Postępowania przygotowawcze w sprawach zaistniałych na terenie działania Posterunku Policji w Zawidowie prowadzone są przez Wydział Dochodzeniowo – Śledczy KPP w Zgorzelcu.

Źródło: opracowanie PCPR na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Zgorzelcu.

Łączna wartość zabezpieczonych przez funkcjonariuszy Komendy Powiatowej Policji w Zgorzelcu narkotyków w 2014 r. wyniosła ponad 314 tysięcy złotych (314.278,00 zł.). Natomiast w 2013 r. policjanci zabezpieczyli na terenie naszego powiatu środki odurzające o wartości ponad 108 tysięcy złotych (108.449,00 zł.). Na poczet przyszłych kar, funkcjonariusze zabezpieczyli sprawcom przestępstw narkotykowych mienie o wartości blisko 70 tysięcy złotych (68.879,00 zł.).

W analizowanym okresie na terenie powiatu zgorzeleckiego ujawniono 88 nieletnich sprawców czynów karalnych (2013 r. – 136). Natomiast udział nieletnich w przestępczości kryminalnej stanowił blisko 12 % podejrzanych o przestępstwa kryminalne. Łącznie w 2014 r. nieletni na terenie powiatu zgorzeleckiego popełnili 452 czyny karalne, gdzie w roku 2013 popełnili 758 czynów karalnych.

W 2014 r. na drogach powiatu zgorzeleckiego odnotowaliśmy spadek wypadków drogowych. Na drogach powiatu zgorzeleckiego doszło do 38 wypadków, gdzie rok wcześniej było ich 42, co dało dynamikę na poziomie 90%. Natomiast skutki wypadków drogowych w roku 2014 były porównywalne z rokiem 2013. Śmierć na drogach naszego powiatu poniosło 8 osób, rok wcześniej ofiar śmiertelnych było 7. Mniej natomiast osób odniosło rany w wyniku wypadków drogowych. W 2014 r. na drogach powiatu zgorzeleckiego zostało rannych 37 osób, gdzie rok wcześniej zostało rannych 46 osób, co oznaczało 20% spadek. W analizowanym okresie nastąpił także spadek kolizji drogowych. W 2014 r. odnotowaliśmy 860 kolizji, gdzie rok wcześniej było ich 872 (dynamika – 99%).

Tab. 28. Liczba zdarzeń drogowych w powiecie zgorzeleckim w 2014 r. w porównaniu do lat wcześniejszych

rok	wypadki	wypadki ze skutkiem śmiertelnym	zabici	ranni	kolizje
2010	56	4	4	74	1128
2011	27	7	7	34	1124
2012	35	6	7	48	850
2013	42	7	7	46	872
2014	38	7	8	37	860
2014 do 2010	68 %	175 %	200 %	50 %	76 %
2014 do 2011	141 %	100 %	114 %	109 %	77 %
2014 do 2012	109 %	117 %	114 %	77 %	101 %
2014 do 2013	90 %	100 %	114 %	80 %	99 %

Źródło: opracowanie PCPR na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Zgorzelcu.

Tab. 29. Liczba zdarzeń drogowych i ich skutków z podziałem na poszczególne gminy powiatu zgorzeleckiego w 2014 r. w porównaniu do 2013 r.

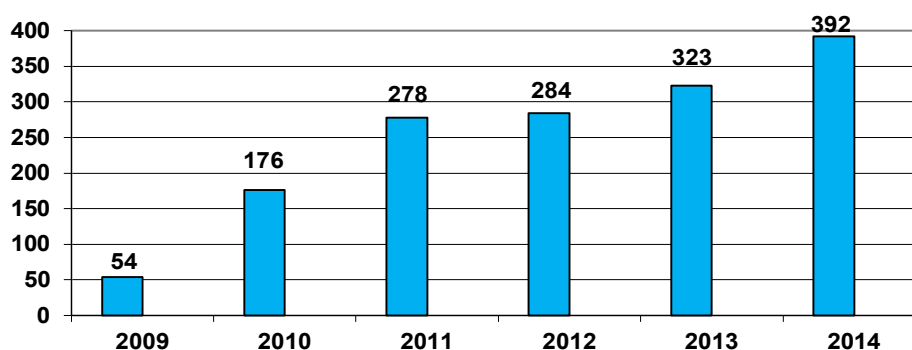
miasto / gmina	wypadki			wypadki ze skutkiem śmiertelnym			zabici			ranni			kolizje		
	2013	2014	dynamika	2013	2014	dynamika	2013	2014	dynamika	2013	2014	dynamika	2013	2014	dynamika
miasto i gmina Bogatynia	8	11	137 %	1	2	200 %	1	2	200 %	9	12	133 %	176	141	80 %
miasto i gmina Pieńsk	3	3	100 %	2	1	50 %	2	1	50 %	4	4	100 %	62	60	97 %
gmina Sulików	3	2	67 %	---	---	---	---	---	---	3	2	67 %	40	38	95 %
miasto i gmina Węgliniec	3	4	133 %	2	3	150 %	2	4	200 %	3	1	33 %	45	53	118 %
miasto Zawidów	2	3	150 %	---	---	---	---	---	---	2	3	150 %	28	21	75 %
gmina Zgorzelec	8	4	50 %	2	---	---	2	---	---	9	4	44 %	156	135	87 %
miasto Zgorzelec	15	11	73 %	---	1	---	---	1	---	16	11	69 %	365	412	113 %
razem	42	38	90 %	7	7	100 %	7	8	114 %	46	37	80 %	872	860	99 %

Źródło: opracowanie PCPR na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Zgorzelcu.

Ze względu na położenie geograficzne powiatu zgorzeleckiego, który sąsiaduje z Niemcami oraz Czechami, Komenda Powiatowa Policji w Zgorzelcu od wielu lat współpracuje z policją saksońską oraz policją okręgu libereckiego. Długość granicy z Niemcami wynosi 78 km, zaś z Czechami - 77 km. Szczególnie współpraca ta stała się koniecznością po wstąpieniu Polski do strefy państw Schengen.

Od wielu już lat na terenie powiatu zgorzeleckiego wspólne służby pełnią polscy, niemieccy oraz czescy policjanci.

Wyk. 7. Liczba wspólnych patroli policyjnych (polsko-niemieckich, polsko-czeskich, polsko-czesko-niemieckich) na terenie powiatu zgorzeleckiego w latach 2009-2014.

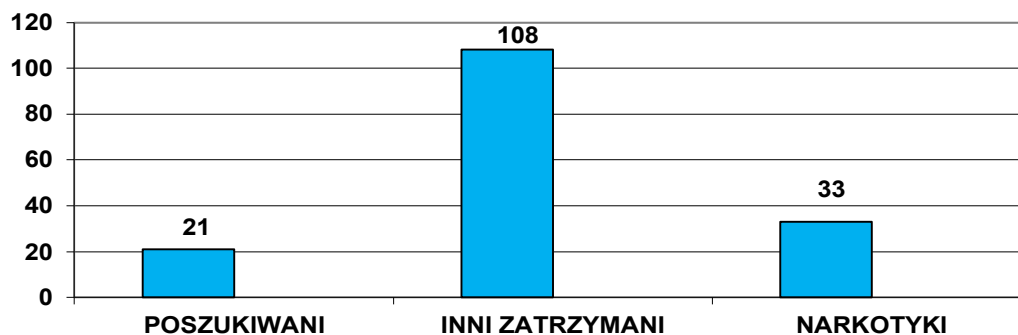
Źródło: opracowanie PCPR na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Zgorzelcu.

Międzynarodowa policyjna współpraca jest realizowana nie tylko poprzez wspólne patrole złożone z funkcjonariuszy sąsiadujących państwa, to także:

- udział przedstawicieli niemieckiej i czeskiej Policji w cotygodniowym Zespole Koordynacji Służb,
- wymiana policjantów do pełnienia służby w centrach dowodzenia po polskiej i niemieckiej stronie podczas zabezpieczenia imprezy Jakuby – Altstadtfest,
- udział zgorzeleckich funkcjonariuszy w niemieckim centrum dowodzenia podczas zabezpieczenia imprez masowych i sportowych.
- Od 01 stycznia 2013 r. skład osobowy WGOŚ „Nysa”, został rozszerzony o 10 policjantów. Grupa „NYSA” składa się obecnie z 10 policjantów polskich oraz 10 niemieckich. Rozszerzeniu uległ także obszar działania grupy „NYSA” o powiaty lubański oraz bolesławiecki.

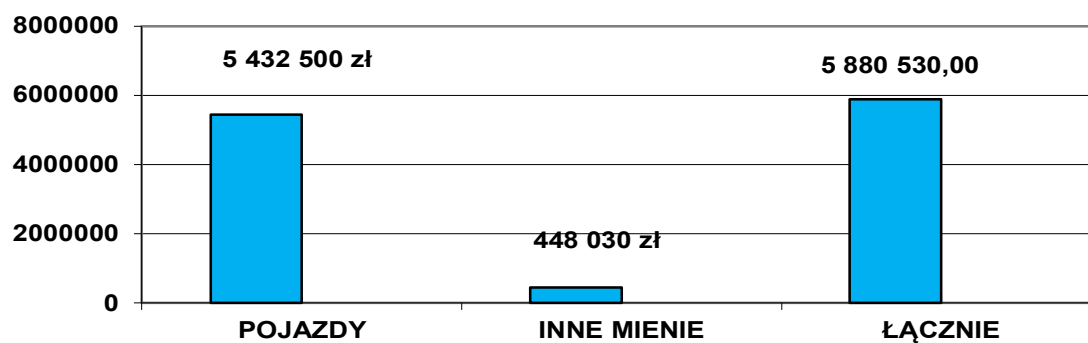

Wyk. 8. Efekty działań Wspólnej Grupy Operacyjno-Śledczej „Nysa” – poszukiwani, zatrzymani, narkotyki.

Źródło: opracowanie PCPR na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Zgorzelcu.

Wyk. 9. Efekty działań Wspólnej Grupy Operacyjno-Śledczej „Nysa” – odzyskane mienie.

Źródło: opracowanie PCPR na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Zgorzelcu.

6. Rynek pracy i bezrobocie

W powiecie zgorzeleckim w 2014 r. było 8.913 podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON, co stanowi 2,5% gospodarki Dolnego Śląska i 14% podregionu jeleniogórskiego². Z tab. 30 wynika, że systematycznie rośnie liczba podmiotów gospodarczych w powiecie zgorzeleckim w niemal wszystkich jego gminach (wyjątek stanowił rok 2011, gdy tendencja ta była odwrotna – z wyłączeniem gmin Bogatynia i Węgliniec). Zdecydowanie więcej jest podmiotów z sektora prywatnego, niż z publicznego. Na przestrzeni lat stosunek między oboma sektorami był stabilny i wynosił w przybliżeniu 1/20. Struktura gospodarki powiatu jest dość stabilna (Tab.31). Pozycję dominującą zajmuje gmina miejska Zgorzelec, która skupia prawie połowę wszystkich przedsiębiorstw. W ostatnich latach pozycja gminy nieznacznie się pogorszyła na korzyść gminy wiejskiej Zgorzelec i gminy Bogatynia. W przypadku sektora publicznego gmina miejska Zgorzelec zanotowała spadek o prawie sześć punktów procentowych i wyprzedziła ją gmina Bogatynia. Warto podkreślić, że w sektorze publicznym żadna gmina nie posiada przytłaczającej przewagi nad innymi.

Przyrost liczby podmiotów gospodarczych w powiecie zgorzeleckim występował w zasadzie powszechnie poza rokiem 2011 (Tab.32). Wyjątkami były tu tylko gminy Sulików i Węgliniec, gdzie w 2012 r. odnotowano ich spadek (kolejno o 7,9% i 4,1%) a w 2014 r. niewielki spadek odnotowano w mieście Zgorzelec. Między rokiem 2010 a 2014 w powiecie Zgorzeleckim liczba firm wzrosła o 2,8%, zaś szczególnie mocny wzrost nastąpił w 2013 – bo aż o 2,1%. W tym przedziale czasowym, najsilniejszy bo aż 13% wzrost, nastąpił w gminie Zawidów (o 6,2% tylko w roku 2013), następnie w Mieście Zawidów (o 12,3%) i gminie Bogatynia (8,6%). W gminie Sulików liczba opisywanych podmiotów spadła o 8,6% i, tu też odnotowano najwyższy spadek w jednym roku (w 2011 r o 9,8% i w 2012 o 7,9%) lecz w następnych latach nastąpił wzrost. W przypadku sektora publicznego sytuacja w poszczególnych jednostkach jest bardziej zróżnicowana. W gminach Zawidów i Pieńsk liczba podmiotów gospodarczych w latach 2010-2014 nie uległa zmianie, w gminie Sulików spadła. W pozostałych gminach wzrosła, szczególnie mocno w gminie Zgorzelec (50%).

---

² Za: dane statystyczne ze strony Bank Danych Lokalnych: www.stat.gov.pl.

Tab. 30. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON z gmin i powiatu zgorzeleckiego (lata 2010-2014).

Jednostki Samorządu Terytorialnego	ogółem					sektor publiczny					sektor prywatny				
	2010	2011	2012	2013	2014	2010	2011	2012	2013	2014	2010	2011	2012	2013	2014
Powiat zgorzelecki	8.674	8.541	8.644	8.824	8.913	408	412	418	421	424	8.266	8.129	8.226	8.403	8.489
Miasto Zawidów	277	271	279	301	311	10	10	10	10	10	267	261	269	291	301
Miasto i Gmina Bogatynia	1.899	1.942	2.000	2.037	2.063	125	139	140	140	145	1.774	1.803	1.860	1.897	1.918
Miasto i Gmina Pieńsk	826	817	824	842	851	70	71	72	71	70	756	746	752	771	781
Gmina Sulików	338	305	281	293	309	12	12	12	10	10	326	293	269	283	299
Gmina i Miasto Węgliniec	706	724	694	697	718	63	60	63	65	65	643	664	631	632	653
Miasto Zgorzelec	3.991	3.858	3.919	3.967	3.941	122	113	114	116	115	3.869	3.745	3.805	3.851	3.826
Gmina Zgorzelec	637	624	647	687	720	6	7	7	9	9	631	617	640	678	711

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych statystycznych: www.stat.gov.pl.

Tab. 31. Udział poszczególnych gmin w gospodarce całego powiatu zgorzeleckiego (lata 2010-2014) [wyrażony w %].

Jednostki Samorządu Terytorialnego	ogółem					sektor publiczny					sektor prywatny				
	2010	2011	2012	2013	2014	2010	2011	2012	2013	2014	2010	2011	2012	2013	2014
Powiat zgorzelecki	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Miasto Zawidów	3,2	3,2	3,2	3,4	3,5	2,5	2,4	2,4	2,4	2,4	3,2	3,2	3,3	3,5	3,5
Miasto i Gmina Bogatynia	21,9	22,7	23,1	23,1	23,1	30,6	33,7	33,5	33,3	34,2	21,5	22,2	22,6	22,6	22,6
Miasto i Gmina Pieńsk	9,5	9,6	9,5	9,5	9,5	17,2	17,2	17,2	16,9	16,5	9,1	9,2	9,1	9,2	9,2
Gmina Sulików	3,9	3,6	3,3	3,3	3,5	2,9	2,9	2,9	2,4	2,4	3,9	3,6	3,3	3,4	3,5
Gmina i Miasto Węgliniec	8,1	8,5	8,0	7,9	8,1	15,4	14,6	15,1	15,4	15,3	7,8	8,2	7,7	7,5	7,7
Miasto Zgorzelec	46,0	45,2	45,3	45,0	44,2	29,9	27,4	27,3	27,6	27,1	46,8	46,1	46,3	45,8	45,1
Gmina Zgorzelec	7,3	7,3	7,5	7,8	8,1	1,5	1,7	1,7	2,1	2,1	7,6	7,6	7,8	8,1	8,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych statystycznych: www.stat.gov.pl.

Tab. 32. Zmiana liczby podmiotów gospodarki narodowej w gminach i powiecie zgorzeleckim (latach 2010-2014) [wyrażony w %].

Jednostki Samorządu Terytorialnego	ogółem					sektor publiczny					sektor prywatny				
	2011	2012	2013	2014	2011-2014	2011	2012	2013	2014	2011-2014	2011	2012	2013	2014	2011-2014
Powiat zgorzelecki	-1,5	1,2	2,1	1,0	2,8	1,0	1,5	0,7	0,7	3,9	-1,7	1,2	2,2	1,0	2,7
Miasto Zawidów	-2,2	3,0	7,9	3,3	12,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-2,2	3,1	8,2	3,4	12,7
Miasto i Gmina Bogatynia	2,3	3,0	1,9	1,3	8,6	11,2	0,7	0,0	3,6	16,0	1,6	3,2	2,0	1,1	8,1
Miasto i Gmina Pieńsk	-1,1	0,9	2,2	1,1	3,0	1,4	1,4	-1,4	-1,4	0,0	-1,3	0,8	2,5	1,3	3,3
Gmina Sulików	-9,8	-7,9	4,3	5,5	-8,6	0,0	0,0	-16,7	0,0	-16,7	-10,1	-8,2	5,2	5,7	-8,3
Gmina i Miasto Węgliniec	2,5	-4,1	0,4	3,0	1,7	-4,8	5,0	3,2	0,0	3,2	3,3	-5,0	0,2	3,3	1,6
Miasto Zgorzelec	-3,3	1,6	1,2	-0,7	-1,3	-7,4	0,9	1,8	-0,9	-5,7	-3,2	1,6	1,2	-0,6	-1,1
Gmina Zgorzelec	-2,0	3,7	6,2	4,8	13,0	16,7	0,0	28,6	0,0	50,0	-2,2	3,7	5,9	4,9	12,7

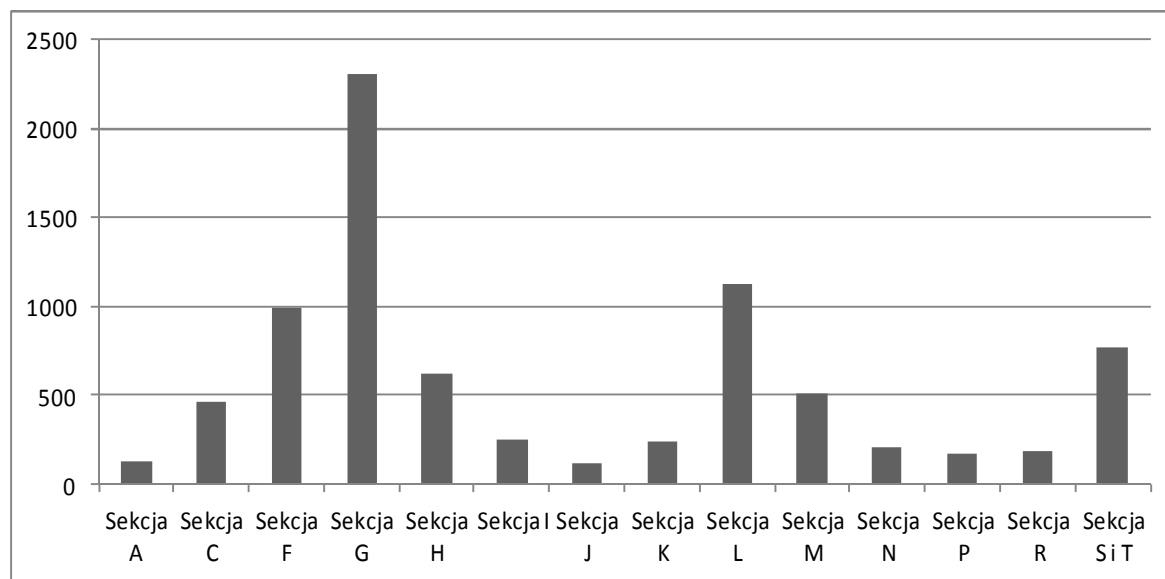
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych statystycznych: www.stat.gov.pl.

Tab. 33. Podmioty gospodarcze według sekcji PKD z gmin i powiatu zgorzeleckiego (2014 r.).

Jednostki Samorządu Terytorialnego	Sekcje																			
	ogółem	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	R	SiT	U
Powiat zgorzelecki	8540	131	9	467	12	24	991	2305	624	254	118	235	1377	507	200	55	263	201	767	0
Miasto Zawidów	305	8	1	18	0	2	62	63	58	8	4	12	7	14	3	3	8	6	28	0
Miasto i Gmina Bogatynia	1995	7	1	75	4	5	189	607	116	56	26	59	386	115	29	8	67	55	190	0
Miasto i Gmina Pieńsk	833	32	3	69	2	4	107	213	56	20	10	15	178	23	19	8	10	14	50	0
Gmina Sulików	301	16	2	17	0	1	74	76	18	10	1	2	2	15	9	10	8	10	30	0
Gmina i Miasto Węgliniec	707	33	0	43	0	3	82	151	38	18	2	8	196	19	20	7	19	18	50	0
Miasto Zgorzelec	688	22	1	47	1	2	116	224	57	30	7	11	16	36	26	4	10	15	63	0
Gmina Zgorzelec	3711	30	1	46	1	1	120	205	53	32	7	12	18	34	21	4	9	14	54	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych statystycznych: www.stat.gov.pl.

Wyk. 10. Prywatne podmioty gospodarcze według sekcji PKD z powiatu zgorzeleckiego w 2014r. [sekcje powyżej 100 podmiotów]

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych statystycznych z: www.stat.gov.pl.

Sekcja A: rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo; **Sekcja B:** górnictwo i wydobywanie; **Sekcja C:** przetwórstwo przemysłowe; **Sekcja D:** wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych; **Sekcja E:** dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją; **Sekcja F:** budownictwo; **Sekcja G:** handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle; **Sekcja H:** transport i gospodarka magazynowa; **Sekcja I:** działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi; **Sekcja J:** informacja i komunikacja; **Sekcja K:** działalność finansowa i ubezpieczeniowa; **Sekcja L:** działalność związana z obsługą rynku nieruchomości; **Sekcja M:** działalność profesjonalna, naukowa i techniczna; **Sekcja N:** działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca; **Sekcja O:** administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne; **Sekcja P:** edukacja; **Sekcja R:** działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją; **Sekcja S i T:** pozostała działalność usługowa i gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby.

W powiecie zgorzeleckim (2014 r.) najwięcej podmiotów działa w handlu i szeroko pojętej naprawie (28,5%), następnie obsłudze rynku nieruchomości (13,9%) pierwszą trójkę zamyka budownictwo (12,3%). Stosunkowo dużą grupę stanowią te zajmujące się pozostałą działalnością usługową oraz gospodarstwa domowe prowadzące działalność gospodarczą,

(w tym i gospodarstwa rolne - 9,5%). Zastanawiające, że w gospodarce powiatu, firmy zajmujące się transportem i gospodarką magazynową stanowią tylko 7,7%, pomimo istnienia autostrady A4, która przebiega przez teren powiatu, jak i jego przygranicznego położenia. Co ważne, mimo sprzyjających warunków przyrodniczych, działalnością związaną z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi zajmuje się w powiecie tylko 253 podmiotów (3,1%). Warto ponadto odnotować, iż tylko 118 firm (1,5%) zajmuje się szeroko pojętą informacją i komunikacją, a obecnie to właśnie te branże generują największe przychody.

W sektorze prywatnym w 2014 r. najliczniejszą grupą prowadzącą działalność gospodarczą są osoby fizyczne, (stanowią aż 69,2% ogółu zarejestrowanych podmiotów prywatnych). Spółki handlowe stanowią 5,4% podmiotów prywatnych. Niewielki udział w sektorze prywatnym odgrywa kapitał zagraniczny. W 2014 r. było to 2,2% podmiotów prywatnych działających na tym obszarze. Jest to szczególnie uderzające gdy weźmie się pod uwagę fakt, że powiat zgorzelecki bezpośrednio graniczy z Niemcami i Czechami. Lepiej wypadają stowarzyszenia i organizacje społeczne, które w 2014 r. stanowiły 3,7% podmiotów, fundacje zaś zaledwie 0,2%. Mało bo zaledwie 0,4% wszystkich zarejestrowanych podmiotów gospodarczych stanowią spółdzielnie. W sektorze publicznym pierwsze są państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego ze wskaźnikiem 30,9%, drugie są spółki handlowe (4,5%)³.

Tab. 34. Podmioty gospodarcze w zależności od liczby zatrudnianych pracowników (2014 r.).

Jednostka Samorządu Terytorialna	ogółem	0-9	10-49	50-249	250-999	1000 i więcej
Powiat zgorzelecki	8913	8612	232	62	5	2
	%					
	100	96,62	2,60	0,70	0,06	0,02

Zródło: Na podstawie danych statystycznych: www.stat.gov.pl.

W powiecie zgorzeleckim zdecydowanie dominują mikroprzedsiębiorstwa zatrudniające do 9 pracowników (jest ich 8612 i stanowią 96,62%). W większości są to jednoosobowe podmioty działające na zasadach samozatrudnienia. Nie tworzą one dodatkowych miejsc pracy (zdarza się, że nielegalnie zatrudniają pracowników). W powiecie funkcjonuje 232 (2,6%) małych oraz 62 (0,7%) średnich przedsiębiorstw. Działa tam także pięć dużych (0,06%) i tylko dwa bardzo duże (0,02%) przedsiębiorstwa.

³ Wszystkie dane z tego akapitu na podstawie: www.stat.gov.pl.

W powiecie zgorzeleckim stopa bezrobocia od stycznia do grudnia 2014r. spadła z 15,2% do 12,2%. W grudniu była o 1,6 punktu procentowego wyższa, niż stopa dla całego Dolnego Śląska (10,6%) oraz o 0,8 punkta procentowego wyższa, niż krajowa (11,4%)⁴. Dane z tab.35 wskazują, że w ciągu ostatnich lat w powiecie zgorzeleckim oraz jego gminach poziom bezrobocia stopniowo spada (choć w niektórych latach wzrastał). Należy podkreślić, że w powiecie więcej jest bezrobotnych kobiet, niż mężczyzn. Różnice te w większości przypadków nie są duże, niemniej jednak zwraca uwagę ich stabilność.

Stosunek liczby zarejestrowanych bezrobotnych do liczby mieszkańców powiatu w wieku produkcyjnym wydaje się mieć na przestrzeni lat charakter cykliczny – z największym wzrostem w 2013 r. (Tab.36). W 2014 r. dla całego powiatu stosunek ten wynosił 6,0%, wysoko ponad tym poziomem uplasowała się gmina Sulików – 8,4%, zaś najniższy współczynnik posiada gmina Zawidów – 5,2%. Przy rozbiciu na płeć wyraźnie widać, iż problem bezrobocia w większym stopniu dotyczy kobiet: względna liczba bezrobotnych kobiet jest prawie o jedną trzecią większa niż względna liczba bezrobotnych mężczyzn. W gminach Sulików, Pieńsk i Węgliniec praktycznie co dziesiąta kobieta w wieku produkcyjnym pozostaje bez pracy.

Przyrost liczby osób bezrobotnych w powiecie zgorzeleckim w 2012 i 2013 r. przedstawia tab.37. W tych latach bezrobocie wzrosło kolejno o 10,9 i 1,8 %, silny spadek bezrobocia nastąpił zaś w 2014 r. (o jedną czwartą). Bardziej spadało bezrobocie w grupie mężczyzn niż kobiet. W 2014 r. najsilniej bezrobocie spadło w miastach Zawidów i Zgorzelec i gminie Zgorzelec. W 2012 r. stopa bezrobocia najsłabiej wzrosła w gminie Zawidów (o 0,6%) i - co ciekawe – w grupie mężczyzn bezrobocie zmalało o 4,8% i jednocześnie wśród kobiet wzrosło o 3,7%. O ile w przypadku mężczyzn 2012 i 2013 r. – poza dwoma wyjątkami (miasto Zawidów w 2012 r. i gmina Zgorzelec w 2013 r.) – były latami wzrostu bezrobocia, o tyle w przypadku kobiet w poszczególnych gminach sytuacja jest mocniej zróżnicowana.

---

⁴Za: dane statystyczne ze strony Powiatowego Urzędu Pracy w Zgorzelcu: www.pup.zgorzelec.ibip.pl.

Tab. 35. Bezrobocie w gminach i powiecie zgorzeleckim (lata 2010-2014).

Jednostki Samorządu Terytorialnego	ogółem					mężczyźni					kobiety				
	2010	2011	2012	2013	2014	2010	2011	2012	2013	2014	2010	2011	2012	2013	2014
Powiat zgorzelecki	4.334	4.079	4.580	4.666	3720	1.895	1.706	1.995	2.107	1625	2.439	2.373	2.585	2.559	2095
Miasto i Gmina Bogatynia	1.082	941	1.222	1.161	949	411	340	473	477	383	671	601	749	684	566
Miasto i Gmina Pieńsk	515	475	484	524	449	236	202	219	247	201	279	273	265	277	248
Gmina Sulików	353	342	369	387	351	147	129	164	171	156	206	213	205	216	195
Gmina i Miasto Węgliniec	446	433	488	483	372	199	203	226	231	170	247	230	262	252	202
Miasto Zawidów	183	171	172	198	150	70	63	60	82	64	113	108	112	116	86
Miasto Zgorzelec	1.319	1.298	1.369	1.458	1101	630	579	655	706	518	689	719	714	752	583
Gmina Zgorzelec	436	419	476	455	348	202	190	198	193	133	234	229	278	262	215

Źródło: Na podstawie danych statystycznych: www.stat.gov.pl.

Tab. 36. Stosunek liczby zarejestrowanych bezrobotnych do liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym w gminach i powiecie zgorzeleckim (lata 2010-2014) [wyrażony w %].

Jednostki Samorządu Terytorialnego	ogółem					mężczyźni					kobiety				
	2010	2011	2012	2013	2014	2010	2011	2012	2013	2014	2010	2011	2012	2013	2014
Powiat zgorzelecki	6,6	6,3	7,1	7,4	6,0	5,4	4,9	5,8	6,2	4,9	7,9	7,8	8,6	8,7	7,3
Miasto i Gmina Bogatynia	6,1	5,4	7,1	6,9	5,8	4,4	3,6	5,1	5,3	4,3	8,0	7,4	9,4	8,7	7,4
Miasto i Gmina Pieńsk	7,8	7,3	7,5	8,2	7,1	6,7	5,7	6,3	7,2	5,9	9,2	9,1	8,9	9,4	8,5
Gmina Sulików	8,1	7,9	8,6	9,1	8,4	6,3	5,5	7,0	7,3	6,8	10,2	10,7	10,5	11,2	10,2
Gmina i Miasto Węgliniec	7,3	7,1	8,1	8,1	6,4	6,0	6,2	6,9	7,1	5,3	8,8	8,2	9,6	9,4	7,7
Miasto Zawidów	5,9	5,7	5,7	6,7	5,2	4,3	4,0	3,8	5,2	4,2	7,7	7,5	7,8	8,3	6,2
Miasto Zgorzelec	6,0	6,0	6,4	7,0	5,4	5,5	5,1	5,9	6,5	4,8	6,5	6,9	7,0	7,6	6,1
Gmina Zgorzelec	7,3	7,0	7,9	7,6	5,9	6,3	5,9	6,1	6,0	4,1	8,5	8,4	10,1	9,6	8,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych statystycznych: www.stat.gov.pl.

Tab. 37. Zmiana liczby bezrobotnych w gminach i powiecie zgorzeleckim w ujęciu rok do roku (lata 2010-2014) [wyrażony w %].

Jednostki Terytorialnego Samorządu	ogółem				mężczyźni				kobiety			
	2011	2012	2013	2014	2011	2012	2013	2014	2011	2012	2013	2014
Powiat zgorzelecki	-6,3	10,9	1,8	-25,4	-10,0	16,9	5,6	-22,9	-2,7	8,9	-1,0	-18,1
Miasto i Gmina Bogatynia	-15,0	23,0	-5,3	-22,3	-17,3	39,1	0,8	-19,7	-10,4	24,6	-8,7	-17,3
Miasto i Gmina Pieńsk	-8,4	1,9	7,6	-16,7	-14,4	8,4	12,8	-18,6	-2,2	-2,9	4,5	-10,5
Gmina Sulików	-3,2	7,3	4,7	-10,3	-12,2	27,1	4,3	-8,8	3,4	-3,8	5,4	-9,7
Gmina i Miasto Węgliniec	-3,0	11,3	-1,0	-29,8	2,0	11,3	2,2	-26,4	-6,9	13,9	-3,8	-19,8
Miasto Zawidów	-7,0	0,6	13,1	-32,0	-10,0	-4,8	36,7	-22,0	-4,4	3,7	3,6	-25,9
Miasto Zgorzelec	-1,6	5,2	6,1	-32,4	-8,1	13,1	7,8	-26,6	4,4	-0,7	5,3	-22,5
Gmina Zgorzelec	-4,1	12,0	-4,6	-30,7	-5,9	4,2	-2,5	-31,1	-2,1	21,4	-5,8	-17,9

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych statystycznych: www.stat.gov.pl.

Tab. 38. Bezrobocie w gminach i powiecie zgorzeleckim (od 10.2014 r. do 03.2015 r.) [stan na koniec miesiąca].

Jednostki Samorządu Terytorialnego	X.2014 r.	XI.2014 r.	XII.2014 r.	I.2015 r.	II.2015 r.	III.2015 r.	od X.2014 r. do III.2015 r. zmiana w %	od X.2014 r. do III.2015 r. zmiana w os.
Powiat zgorzelecki	3956	3798	3720	3835	3838	3852	-2,6	-104
Miasto i Gmina Bogatynia	1044	980	949	973	958	940	-10,0	-104
Miasto i Gmina Pieńsk	445	446	449	473	486	498	11,9	53
Gmina Sulików	357	354	351	352	354	347	-2,8	-10
Gmina i Miasto Węgliniec	385	368	372	379	384	375	-2,6	-10
Miasto Zawidów	151	142	150	160	146	159	5,3	8
Miasto Zgorzelec	1202	1150	1101	1133	1140	1157	-3,7	-45
Gmina Zgorzelec	372	358	348	365	370	376	1,1	4

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych statystycznych ze strony Powiatowego Urzędu Pracy w Zgorzelcu: www.pup.zgorzelec.ibip.pl

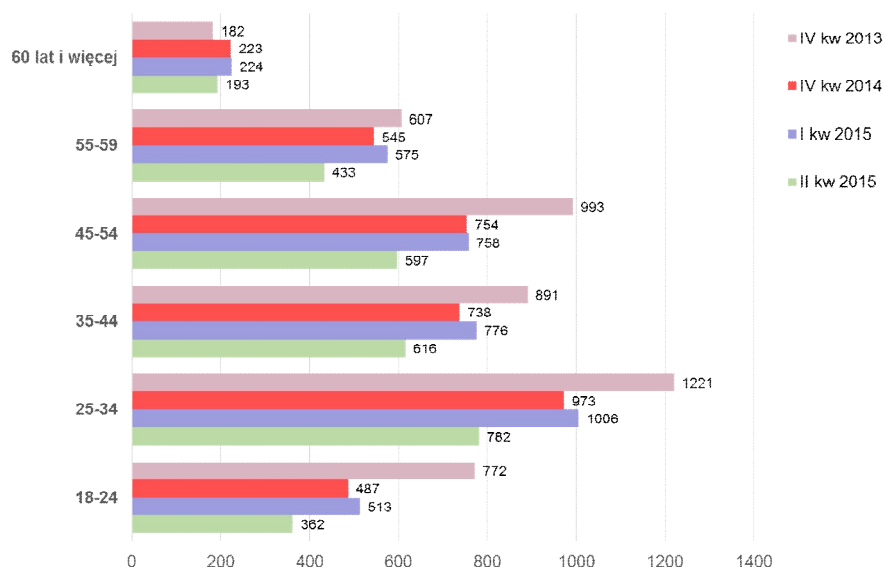
W przypadku korelacji liczby osób bezrobotnych w zakresie wieku oraz płci, można zauważyć, że wśród osób pozostających bez pracy między 18 a 44 r. ż. dominują kobiety, natomiast od 55 r. ż. tendencja ta zmienia się na niekorzyść mężczyzn (tab. 39). Najmniej bezrobotnych kobiet występuje w przedziale 60-64 lata (zaledwie 29), co jednak może wynikać z niższego wieku emerytalnego. Wśród osób w wieku produkcyjnym kobiety w przedziale 18-24 lata stanowiły 63,7% bezrobotnych, w przedziale 25-24 lata – 67,1% a w przedziale 35-44 lata – 58,1%. W przedziale 45 – 54 r. ż. stosunek bezrobotnych kobiet do mężczyzn prawie się wyrównuje. W pozostałych grupach wiekowych ich stosunek do ogółu bezrobotnych nie przekraczał ½ (odpowiednio 45,7% i 12,9%).

Tab. 39. Struktura osób bezrobotnych według wieku w powiecie zgorzeleckim [stan na koniec I kwartału 2015 r.]

	18-24 lata	25-34 lata	35-44 lata	45-54 lata	55-59 lata	60-64 lata
Ogółem	513	1006	776	758	575	224
Kobiety	327	675	451	399	263	29
Mężczyźni	186	331	325	359	312	195

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych statystycznych ze strony Powiatowego Urzędu Pracy w Zgorzelcu: www.pup.zgorzelec.ibip.pl.

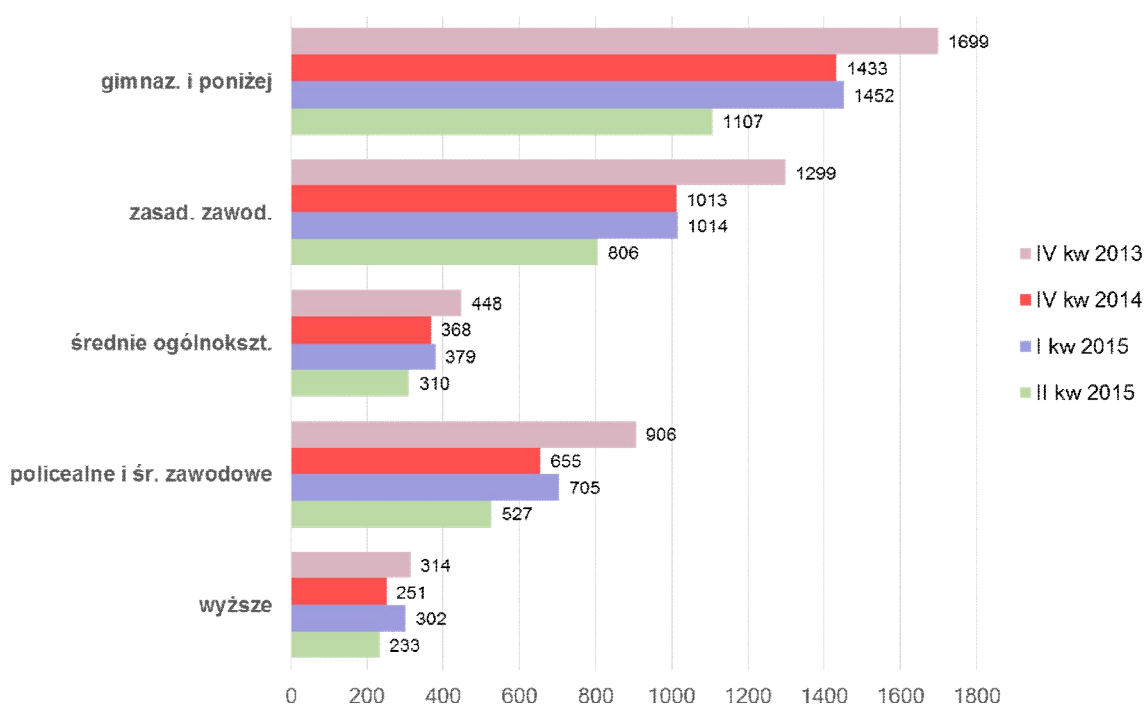
Wyk. 11. Struktura osób bezrobotnych według wieku w powiecie zgorzeleckim.

Źródło: opracowanie Powiatowego Urzędu Pracy w Zgorzelcu: <http://zgorzelec.praca.gov.pl>.

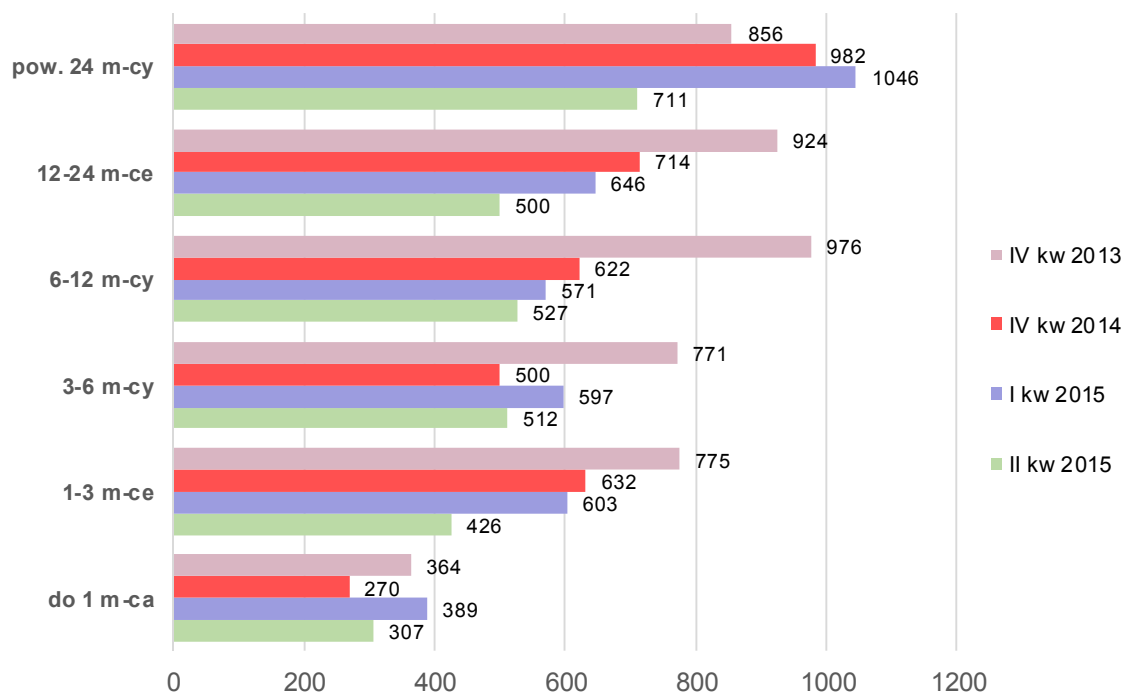
Zakłada się, że osoby z wyższym wykształceniem łatwiej znajdują pracę. Co może natomiast zaskakiwać, bardziej kierunkowe (zawodowe) wykształcenie nie gwarantuje znalezienia pracy – widać to zwłaszcza w przypadku wykształcenia zasadniczego zawodowego. Może to być oczywiście efektem niedostosowania kierunków nauczanych w szkołach do potrzeb lokalnego czy nawet regionalnego rynku pracy. Należy także podkreślić, że to mężczyźni z wykształceniem zasadniczym zawodowym stanowią większą (choć nie jest to duża przewaga) grupę bezrobotnych niż kobiety z tym wykształceniem. Można przypuszczać, że kobiety wykonują zawody pozostające w sferze drobnych usług, których jest więcej i które nie mają charakteru sezonowego. Biorąc pod uwagę poziom wykształcenia wśród zarejestrowanych osób bezrobotnych najliczniejszą grupę stanowią osoby w wykształceniu gimnazjalnym i poniżej. W 2014 r. udział procentowy tych osób w stosunku do ogółu wynosił 38,5%. Udział osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym pod koniec 2014 r. wyniósł 27,2%. Najmniejszy udział w strukturze bezrobotnych mają osoby z wykształceniem wyższym 6,8 % .W I półroczu br. udział osób bez wykształcenia tj. gimnazjalne i poniżej wyniósł 37,1% w stosunku do ogółu osób zarejestrowanych. Udział osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym wynosi 27%, natomiast z wykształceniem wyższym 7,8%. Tak niekorzystna sytuacja utrzymuje się już od dłuższego okresu czasu.

Wyk. 12. Struktura osób bezrobotnych według wykształcenia w powiecie zgorzeleckim.

Źródło: opracowanie Powiatowego Urzędu Pracy w Zgorzelcu: <http://zgorzelec.praca.gov.pl>.

Wyk. 13. Struktura osób bezrobotnych według czasu pozostawania bez pracy.

Źródło opracowanie Powiatowego Urzędu Pracy w Zgorzelcu: <http://zgorzelec.praca.gov.pl/>.

Wśród 3720 osób bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Zgorzelcu na koniec 2014 r. 902 osoby pozostają w ewidencji do trzech miesięcy, grupa ta stanowi 24,3% ogółu bezrobotnych. 1696 osób pozostaje w ewidencji co najmniej 12 miesięcy i stanowi 45,6% bezrobotnych. W I półroczu 2015 r. największy udział w ogólnej liczbie bezrobotnych stanowią osoby pozostające bez pracy powyżej 24 miesięcy, stanowią one 23,8% ogółu zarejestrowanych. Wraz z grupą osób pozostających bez pracy 6 – 12 miesięcy stanowią 17,7% ogółu zarejestrowanych.

Szczegółowe cechy struktury zarejestrowanych bezrobotnych z Powiatu Zgorzeleckiego w I półroczu 2015 r.:

- długotrwałe bezrobocie: 56,4%,
- osoby niepełnosprawne 10%,
- prawo do zasiłku 1%,
- pierwsza rejestracja 16,4%⁵

⁵Sprawozdanie MPiPS-01 za okres 01.06.2015-30.06.2015 <http://zgorzelec.praca.gov.pl/>

Powiatowy Urząd Pracy w Zgorzelcu realizuje określone prawem zadania mające na celu aktywizowanie osób bezrobotnych i pomoc im w powrocie lub wejściu na rynek pracy oraz udzieleniu innej pomocy zarejestrowanym klientom.

Podstawowymi zadaniami w zakresie aktywizacji zawodowej mającymi pośredni lub bezpośredni wpływ na zwiększenie poziomu zatrudnienia osób bezrobotnych są między innymi:

- pośrednictwo pracy i poradnictwo zawodowe,
- staże organizowane u pracodawców,
- bony dla osób do 30 roku życia,
- prace interwencyjne,
- prace społecznie użyteczne,
- refundacja kosztów wyposażenia i doposażenia stanowisk pracy dla skierowanych osób bezrobotnych,
- pomoc finansowa osobom bezrobotnym podejmującym własną działalność gospodarczą poprzez przyznawanie na ten cel bezzwrotnych środków,
- szkolenia i przekwalifikowania,
- refundacja składek na ubezpieczenie społeczne dla pracodawcy dla osób do 30 roku życia podejmujących zatrudnienie po raz pierwszy,
- dofinansowanie do wynagrodzenia dla osób powyżej 50 roku życia,
- program Aktywizacja i Integracja,
- programy specjalne,
- zlecenie zadań aktywizacyjnych.

Podany wyżej katalog usług i instrumentów rynku pracy jest szeroki i w większości wiąże się bezpośrednio z większymi lub mniejszymi wydatkami ze środków Funduszu Pracy. Przy realizacji powyższych działań w ramach dostępnej puli środków od służb zatrudnienia wymagane jest kontynuowanie działań racjonalizujących wydatki, uwzględniających efektywność kosztową i zatrudnieniową. Część z wymienionych form wsparcia to działania nowe, wprowadzone nowelizacją ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy z 27.05.2014 r. i w związku z tym, w roku ubiegłym jeszcze nie były realizowane.

Powiatowy Urząd Pracy w Zgorzelcu w 2014 r. przeznaczył na program szkoleń kwotę 330.826 zł, dzięki czemu sfinansował szkolenia dla 135 osób. Z grupy tej 34 osoby rozpoczęły szkolenie z zakresu aktywnego poszukiwania pracy. 101 osób uczestniczyło w szkoleniach podnoszących kwalifikacje zawodowe, w tym 74 osoby uczestniczyły w szkoleniach grupowych.

W 2014 r. przyznano 5 bonów stażowych, przy czym należy zaznaczyć, że jest to forma wsparcia wprowadzona dopiero nowelizacją ustawy z dnia 27 maja 2014 r. W 2014 r. bony na zasiedlenie otrzymały 4 osoby, a wydatkowana kwota z algorytmu Funduszu Pracy oraz rezerw MPiPS wyniosła ogółem 20.000 zł.

W 2014 r. z pomocy finansowej na założenie własnej firmy skorzystało łącznie 176 osób bezrobotnych. Środki na finansowanie tej formy wsparcia pochodziły z limitu Funduszu Pracy przyznanego dla powiatu na podstawie algorytmu oraz projektu systemowego współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Poddziałania 6.1.3. W 2014 r. wypłacono na ten cel łącznie 3.686.220 zł.

Nową formą wsparcia jest dofinansowanie pracodawcy lub przedsiębiorcy, wynagrodzenia za zatrudnienie bezrobotnego, który ukończył 50 rok życia. W 2014 r. zawarto umowy na dofinansowanie wynagrodzenia dla 5 osób i wydatkowano kwotę 3.250 zł. Ta forma wsparcia funkcjonuje od 27 maja 2014 r.

W 2014 r. Powiatowy Urząd Pracy w Zgorzelcu dokonał refundacji kosztów wyposażenia 75 stanowisk pracy, przeznaczono na ten cel łącznie 1.332.245 zł.

W 2014 r. z zatrudnienia w ramach prac interwencyjnych skorzystało 18 osób bezrobotnych, a wydatki Powiatowego Urzędu Pracy związane z refundacją części ich wynagrodzenia i składek na ubezpieczenie społeczne wyniosły 116.550 zł.

W 2014 r. porozumienia w sprawie organizacji prac społecznie użytecznych zawarte zostały z 5 gminami powiatu zgorzeleckiego, a prace na ich podstawie wykonywało 140 osób bezrobotnych. Na refundację części kwoty świadczeń wypłaconych bezrobotnym przez gminy w 2014 r. wydatkowana została z Funduszu Pracy kwota 108.029 zł.

Na finansowanie programu staży dla 164 osób w 2014 r. przeznaczono łącznie kwotę 1 530 688 zł., na kwotę tą składały się głównie wypłacane miesięczne stypendia dla stażystów oraz koszty badań lekarskich wykluczających przeciwwskazania zdrowotne do wykonywania danej pracy i koszty dojazdów.

7. Pomoc społeczna

Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej zakłada, iż pomoc społeczna przede wszystkim polega na „przyznawaniu i wypłacaniu świadczeń; pracy socjalnej; prowadzeniu i rozwoju infrastruktury socjalnej, analizie i ocenie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej, realizacji zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb społecznych, rozwijaniu nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb”. Dane wykorzystane do poniższego opracowania pochodzą z bazy Dolnośląskiego Ośrodka Polityki Społecznej, Bazy Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego oraz ze strony internetowej PCPR w Zgorzelcu. Zawierają one pakiet informacji ilościowych dotyczących m.in. liczby osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej, jak również dane dotyczące świadczeń zarówno pieniężnych, jak i niepieniężnych. Opracowanie to zawierać będzie również informacje odnoszące się do infrastruktury socjalnej, kadry socjalnej oraz skupi się na strukturze i działalności PCPR.

7.1. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Zgorzelcu (PCPR)

W powiecie zgorzeleckim działa Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie przy ul. Bohaterów II Armii Wojska Polskiego 8. Zakres działań PCPR-u obejmuje działania na rzecz rodzin zastępczych, funkcjonowania placówki opiekuńczo – wychowawczej typu rodzinnego, wsparcie osób niepełnosprawnych, domów pomocy społecznej, powiatowych ośrodków wsparcia. Jednostka prowadzi również działalność na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz poszukuje wolontariuszy do pomocy dzieciom w rodzinach zastępczych.

W skład PCPR wchodzi zespół:

- ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej,
- ds. Świadczeń,
- ds. Pomocy Społecznej i Wsparcia Niepełnosprawnych,
- samodzielne stanowisko ds. administracyjnych.

Struktura organizacyjna PCPR ujęta jest w Regulaminie Organizacyjnym PCPR i w razie zmian na bieżąco aktualizowana.

PCPR w 2007 roku współtworzył obecnie jedyną na terenie powiatu placówkę opiekuńczo-wychowawczą typu rodzinnego, która finansowana jest przez powiat. Znajduje się ona w miejscowości Lasów. Placówka przeznaczona jest dla ośmiorga dzieci od urodzenia do 18. roku życia. Pobyt w placówce można przedłużyć na czas kontynuowania nauki,

maksymalnie do 25 roku życia. Podopiecznych do placówki kieruje PCPR zgodnie z postanowieniem sądowym. Zadaniem placówki jest *całkowita opieka i tworzenie warunków do indywidualnego rozwoju dzieci, których rodzice trwale lub czasowo są niezdolni do pełnienia swoich obowiązków*. Z powodu braku większej ilości placówek opiekuńczo-wychowawczych w powiecie, w 2011 r. aż 119 dzieci przebywało w placówkach na terenie całego kraju. Liczba ta zwiększyła się w 2012 r. do 120 dzieci, w 2013 r. do 144, a w 2014 r. do 147.

Tab. 40. Liczba dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych na terenie powiatu zgorzeleckiego w latach 2010-2014.

	LATA				
	2010	2011	2012	2013	2014
Liczba dzieci umieszczonych w placówkach	63	52	37	67	64
Ogólna liczba dzieci w placówkach	78	119	120	144	147

Zródło: opracowanie PCPR na podstawie danych własnych.

Pracownicy PCPR wskazują, iż przez odległości jakie dzieli dziecko od środowiska i jego rodziny, nie jest możliwa wzmożona praca nad powrotem dzieci do swoich rodzin. Jest to sytuacja bardzo niekorzystna dla dzieci oraz ich rodzin biologicznych. W sposób oczywisty utrudniona jest praca z rodziną dziecka w celu jego powrotu na łono rodziny, więzi rodzinne słabną, spada motywacja do „walki” o dziecko i o całą rodzinę. Powoduje to również zwiększenie kosztów powiatu i zaangażowanie pracowników w działania, których można byłoby wykorzystać do innych niezbędnych w jednostce zadań. Ponadto pracownicy PCPR cały czas zaangażowani są w poszukiwanie miejsc dla dzieci w placówkach, obsługę administracyjną nowych porozumień z powiatami, wyjazdy do placówek w celu umieszczenia i na okresowe oceny sytuacji dzieci.

Jak wynika z danych przedstawionych przez PCPR w Zgorzelcu, w 2014 r. w powiecie zgorzeleckim opieką rodzinną objętych było 363 dzieci umieszczonych w 211 rodzinach zastępczych (w tym 161 w rodzinach zastępczych spokrewnionych, 42 w niezawodowych, 6 w zawodowej rodzinie specjalistycznej, 14 w zawodowej rodzinie wielodzietnej, 66 dzieci w pogotowiach rodzinnych).

W 2014 r. PCPR obejmował wsparciem 313 rodzin, w tym:

- 211 rodzin zastępczych,

- 75 rodzin pełnoletnich wychowanków z rodzin zastępczych,
- 27 rodzin pełnoletnich wychowanków z placówek.

PCPR w swej działalności wspiera również rodziny dotknięte przemocą. Prowadzone są zajęcia korekcyjno-edukacyjne dla sprawców przemocy w rodzinie. Na stronie PCPR-u można znaleźć szereg informacji oraz poradników. Na bieżąco prowadzona jest współpraca z Zespołami Interdyscyplinarnymi w gminach. PCPR działa też na rzecz osób niepełnosprawnych, prowadzi szkolenia kandydatów na rodziców zastępczych, szkolenia dla rodzin zastępczych oraz stara się pozyskiwać wolontariuszy. Organizuje wsparcie specjalistyczne – prawne, psychologiczne i terapeutyczne dla dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, ich rodziców zastępczych i rodziców biologicznych jeżeli ci rokują na powrót dziecka do rodziny. Poza zadaniami ustawowymi PCPR dodatkowo wspiera swoich podopiecznych. Corocznie organizowany jest „Dzień Rodzicielstwa Zastępczego” – to spotkanie wszystkich rodzin zastępczych z powiatu zgorzeleckiego, które służy integracji rodzin zastępczych oraz promocji pieczy zastępczej w powiecie. W grudniu odbywa się spotkanie z Mikołajem, gdzie dzieci otrzymują prezenty z darowizn pozyskanych od sponsorów. Na rzecz rodzin zastępczych oraz osób niepełnosprawnych PCPR pozyskuje sponsorów jak również przekazuje informacje na temat możliwości wsparcia – za pośrednictwem poczty elektronicznej, strony internetowej, tablicy informacyjnej oraz osobiście.

7.2. Stan pomocy społecznej na terenie powiatu zgorzeleckiego. Możliwości, zasoby, dane ilościowe

Na terenie powiatu zgorzeleckiego działa szereg placówek pomocy społecznej podlegających władzom powiatu (domy pomocy społecznej i inne). W roku budżetowym 2014 wydatki powiatu na pomoc społeczną i inne zadania w zakresie polityki społecznej stanowiły 25,71% wszystkich wydatków. Dla porównania – ten sam obszar stanowił 13,39% dochodów budżetowych powiatu w 2014 r.

Na terenie powiatu działa dom dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz schronisko dla bezdomnych mężczyzn – prowadzone przez organizacje pozarządowe. W powiecie zgorzeleckim działa 7 ośrodków pomocy społecznej w: Zgorzelcu (gmina), Zgorzelcu (miasto), Bogatyni, Pieńsku, Sulikowie, Zawidowie i Węglińcu.

Ogólne dane dotyczące stanu pomocy społecznej w powiecie zgorzeleckim dostępne są w Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego. W 2010 r. pomocą społeczną objętych było 3.575 gospodarstw domowych (7.651 osób, czyli 8,1% ludności

powiatu), w 2011 r. 3.314 gospodarstw (osób 6.769; 7,2% ludności), zaś w 2012 r. zaś 3.361 gospodarstw domowych (6.738 osób; 7,2% ludności) - nowe dane jeszcze nie są publikowane. Zauważalna jest zatem tendencja zniżkowa.

Oprócz danych dotyczących świadczeń i osób je pobierających ważną kwestią, obrazującą stan pomocy społecznej, są również zasoby kadrowe oraz placówki opieki społecznej.

W domach pomocy społecznej w 2010 r. były 282 miejsca, od 2011 r. do 2014r. liczba miejsc zmniejszyła się i wynosiła 274 (DPS „Ostoja” zmniejszył ilość miejsc o 8). W 2010 r. w DPS mieszkały 283 osoby (przyjęcie ponad stan spowodowane było umieszczeniem interwencyjnym), w 2011 r. – 273, w 2012 r. – 264, w 2013 r. – 261, w 2014 r. – 258.

W 2014 roku PCPR zatrudniało 28 osób. Większość pracowników to kobiety z wyższym wykształceniem. PCPR w Zgorzelcu w latach 2010-2014 korzystał z dodatkowego zatrudnienia (np. staże, prace interwencyjne) co wśród tego typu jednostek pomocy społecznej w województwie dolnośląskim nie było w tym czasie szeroko stosowane. Aktywność projektowa PCPR w latach 2010-2014 wypada dobrze w porównaniu do innych jednostek samorządu terytorialnego (pomijając duże ośrodki miejskie) województwa dolnośląskiego.

W 2010 r. PCPR w Zgorzelcu objął wsparciem w ramach projektu EFS 176 osób, w 2011 r. – 211, w 2012 r. – 263, w 2013 r. – 362, w 2014 i pierwszej połowie 2015 r. – 475, co wskazuje na wzrost aktywności projektowej Centrum. Gminne placówki natomiast w 2010 r. objęły projektami EFS 69 osób, w 2011 r. ta liczba wzrosła do 101 osób, a w 2012 r. nieznacznie zmalała – do 94. Nie są jeszcze podsumowane dane z kolejnych lat.

Oprócz projektu EFS PCPR pozyskuje środki na działania dodatkowe z różnych źródeł. W 2014 roku jednostka złożyła 42 wnioski na łączną kwotę 254.274,52 zł. Udało się pozyskać 122.254 zł. oraz darowizny rzeczowe w postaci prezentów mikołajkowych dla dzieci i karnetów bezpłatnego wstępu dla rodzin m.in. na basen czy lodowisko.

Powyższe dane ilościowe należy uzupełnić informacjami uzyskanymi od pracowników zatrudnionych w PCPR w Zgorzelcu. Wśród problemów jakie na co dzień w swojej pracy spotykają pracownicy PCPR w Zgorzelcu wymienić należy: m.in. niedoprecyzowanie i niedostosowanie przepisów prawnych zarówno do potrzeb klientów pomocy społecznej jak i do codziennej pracy z nimi. Najczęstszymi problemami są m.in. niewystarczająca ilość rodzin zawodowych i niezawodowych, niewystarczająca ilość kandydatów na opiekunów zastępczych gotowych przyjąć dziecko niespokrewnione, brak placówek opiekuńczo-wychowawczych typu socjalizacyjnego i interwencyjnego, brak

ośrodka interwencji kryzysowej, brak mieszkań chronionych, nadmiar obowiązków służbowych spoczywających na pracownikach nieadekwatny do liczby etatów w PCPR, niewystarczająca ilość środków finansowych i placówek opiekuńczo wychowawczych. Przeszkodę w rozwiązywaniu problemów społecznych stanowi brak zaangażowania organizacji pozarządowych w pomoc dla osób niepełnosprawnych, a nawet można pokusić się o stwierdzenie, iż jest zbyt mało organizacji o takim profilu.

8. Środowisko osób z niepełnosprawnością

Pojęcie niepełnosprawności i jego ewolucja zarówno w prawie jak i w nauce wykazały, że określenie precyzyjnych i jasnych kryteriów czym jest niepełnosprawność i od którego momentu stan sprawności osoby należy uznać za niepełny jest bardzo trudne. W wielu przypadkach prawne pojęcia i kryteria wyznaczające legalne definicje niepełnosprawności nie dają podstawy do zakwalifikowania danej osoby jako niepełnosprawnej co może być sprzeczne z jej subiektywnym odczuciem. Dlatego zbiorowość osób niepełnosprawnych można podzielić na dwie podstawowe grupy :

- osoby niepełnosprawne prawnie, tj. takie które posiadają odpowiednie, aktualne orzeczenie wydane przez uprawniony do tego organ;
- osoby niepełnosprawne tylko biologicznie, tj. takie które nie posiadają orzeczenia, ale mają (odczuwają) całkowite lub poważne ograniczenia zdolności do wykonywania czynności podstawowych.

Warto podkreślić, że obie kategorie niepełnosprawności nie tylko nie muszą być tożsame, lecz wręcz mogą się znacznie różnić. Gdy tak się dzieje, wiele świadczeń trafia do ludzi sprawnych zaś niektóre osoby niepełnosprawne, chcące korzystać ze wsparcia systemu, nie mogą tego uczynić w wystarczającym stopniu. W takiej sytuacji można więc mówić o nieadekwatności systemu ochrony przed niepełnosprawnością co można było dostrzec chociażby w wyniku przeprowadzonego w 2002r. Narodowego Spisu Powszechnego⁶ pokazującego, że około 10 % populacji deklaruje niepełnosprawność biologiczną, lecz jedna czwarta z nich (2,6 %) nie ma orzeczonego tytułu niepełnosprawności. Z kolei 11,7 % populacji ma orzeczoną niepełnosprawność prawną lecz ponad jedna trzecia z nich (4, 3 %) nie odczuwa niepełnosprawności biologicznej dlatego szczególnego znaczenia nabiera wypracowanie odpowiednich założeń i działań również w lokalnej polityce wobec osób niepełnosprawnych. Ogólne dane na temat populacji osób niepełnosprawnych są danymi trudno dostępnymi z uwagi na rozwiązania systemowe dotyczące organów orzekających niepełnosprawność. Aktualnie w Polsce funkcjonują dwa rodzaje orzecznictwa :

- orzecznictwo dla celów rentowych – ustalające uprawnienia do świadczeń rentowych (działające w ramach Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, a także działające niejako „obok” tego systemu komisje lekarskie MSWiA, MON, KRUS);

---

⁶ *Narodowy Spis Powszechny 2002, GUS*

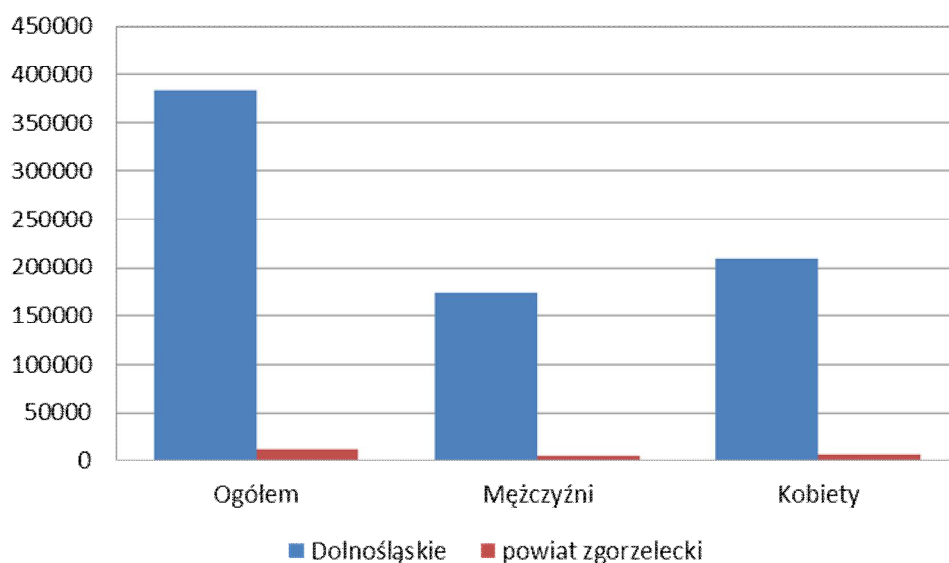
- orzecznictwo dla celów pozarentowych – otwierające osobom uznanym za niepełnosprawne dostęp do rozmaitych form rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz różnego rodzaju ulg i uprawnień (prowadzone przez zespoły do spraw orzekania o niepełnosprawności).

W potocznym odczuciu może budzić pewne wątpliwości podział orzecznictwa na dwa odrębne systemy, gdyż osoba niepełnosprawna może w tym samym czasie uzyskać dwa różne orzeczenia niemniej jednak takie są obecne uregulowania ustawowe. Wpływa to również niewątpliwie na brak możliwości precyzyjnego i miarodajnego oszacowanie populacji osób niepełnosprawnych.

Ogólne dane dotyczące osób niepełnosprawnych (obejmujące zarówno osoby niepełnosprawne w sensie prawnym jak i biologicznym) podaje się je raczej w skali kraju lub województwa, niż powiatu i czerpiemy je głównie z ogólnodostępnych źródeł, w tym przede wszystkim Narodowego Spisu Powszechnego przeprowadzonego w 2011 r.

Dokument *Dane demograficzne na podstawie Narodowego Spisu Powszechnego 2011* wskazuje, że w powiecie zgorzeleckim w 2011 r. zarejestrowanych zostało 11.135 osób niepełnosprawnych. Z tego 5.106 osób stanowili niepełnosprawni mężczyźni, zaś niepełnosprawnych kobiet było 6.029. Nadreprezentacja kobiet jest widoczna także w całym województwie dolnośląskim oraz w Polsce.

Wyk. 14. Liczba osób niepełnosprawnych z podziałem na płeć w powiecie zgorzeleckim na tle województwa dolnośląskiego.

Źródło: opracowanie własne na podstawie *Dane demograficzne na podstawie Narodowego Spisu Powszechnego 2011* udostępnione na stronie Biura Pełnomocnika Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych.

W powiecie zgorzeleckim prawie dwukrotnie więcej niepełnosprawnych zamieszkuje miasta (7.780), niż obszary wiejskie (3.355). W miastach nadreprezentacja niepełnosprawnych kobiet nad mężczyznami jest znaczna i wynosi ok. 17% (na wsi zaś ok. 10%).

Aktualne i szczegółowe dane na temat populacji osób niepełnosprawnych w powiecie zgorzeleckim (dotyczące osób posiadających ważne orzeczenie o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności), którymi dysponuje Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Zgorzelcu⁷ wskazują, że w 2014 r. zespół wydał 1.903 orzeczenia o stopniu niepełnosprawności (tj. do osób powyżej 16 roku życia) oraz 276 orzeczeń o niepełnosprawności (osoby poniżej 16 roku życia). Wśród osób powyżej 16 roku życia, o których występuje gradacja niepełnosprawności na trzy stopnie (lekki, umiarkowany i znaczny) wydano 458 orzeczeń o lekkim stopniu niepełnosprawności, 851 o umiarkowanym stopniu oraz 493 o znacznym stopniu niepełnosprawności. Według szacunków zespołu ogólna liczba osób niepełnosprawnych posiadających ważne orzeczenie o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności oscyluje w granicach 14 % ogółu mieszkańców powiatu zgorzeleckiego⁸.

Biorąc pod uwagę podstawowe zmienne takie jak: wiek, wykształcenie oraz aktywność zawodową można zaobserwować, że w 2014 r. zespół najczęściej orzekał stopnie niepełnosprawności osobom z przedziału wiekowego 41-60 lat (719 orzeczeń) oraz osobom w wieku ponad 60 lat (783 orzeczenia). Wśród osób, którym orzeczono stopień niepełnosprawności zdecydowana większość legitymuje się wykształceniem zawodowym oraz podstawowym i mniej niż podstawowym (1277 orzeczeń). Z ogólnej liczby orzeczonych osób tylko ok 5 % jest aktywnych zawodowo. Analizując analogiczne dane statystyczne z ubiegłych lat można postawić tezę, że rozkład powyższych zmiennych utrzymuje się na zbliżonym poziomie. Wiążąc te dane z celami, dla których składne są wnioski o ustalenie stopnia niepełnosprawności (wśród których ponad 50 % stanowią wnioski w sprawie wydania orzeczenia dla celów odpowiedniego zatrudnienia oraz świadczeń z pomocy społecznej) można dojść do wniosku, że w głównej mierze są to osoby korzystające ze wsparcia socjalnego zapewniającego im minimum egzystencjalne oraz osoby, które z uwagi na swoje ograniczenia związane z niepełnosprawnością oraz niskim wykształceniem w celu podjęcia aktywności zawodowej w warunkach pracy chronionej, bądź na stanowisku przystosowanym

---

⁷ Dane statystyczne Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności gromadzone w ramach programu EKSMOoN (Elektronicznego Krajowego Systemu Monitoringu Orzekania o Niepełnosprawności).

⁸ Dane statystyczne PZON za lata 1997-2014.

starają się o uzyskanie statusu osoby niepełnosprawnej. Liczbę i populację osób niepełnosprawnych wyznaczają w pewnej mierze również zmiany w polityce państwa wobec osób niepełnosprawnych i związane z tym zmiany w przepisach prawa (np. nowelizacja w sposobie dofinansowania do wynagrodzeń osób niepełnosprawnych i zrównanie w tym zakresie otwartego rynku pracy z warunkami pracy chronionej miał istotny wpływ na zwiększenie liczby orzeczeń wydawanych dla celów odpowiedniego zatrudnienia). Duża liczba osób niepełnosprawnych w wieku poprodukcyjnym związana jest przede wszystkim z coraz większą świadomością tych osób w zakresie wachlarzu ulg i uprawnień z których mogą skorzystać osoby legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności. Uwidacznia się tutaj też aspekt starzenia się społeczeństwa oraz konieczności zapewnienia tej grupie odpowiedniego wsparcia, gdyż w wielu przypadkach są to osoby niezdolne do samodzielnej egzystencji wymagające opieki i wsparcia osób innych (świadczą o tym chociażby wzrost liczby osób niepełnosprawnych w tej grupie wiekowej obserwowany w związku ze zmianami w zakresie możliwości ubiegania się o specjalny zasiłek opiekuńczy przez osoby sprawujące opiekę nad osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności).

Trudna sytuacja osób niepełnosprawnych na rynku pracy związana jest z ich niską aktywnością zawodową. Osoby niepełnosprawne stanowią grupę bezrobotnych, która ze względu na istnienie różnorodnych barier społecznych, ma największe trudności w uzyskaniu zatrudnienia. Podstawowym źródłem problemów są bariery w dostępie do edukacji i niski poziom doświadczenia zawodowego.

Ważna jest też zmiana sposobu postrzegania świata przez osoby niepełnosprawne i ich problemów w aktywizacji zawodowej i społecznej. Problemy osób niepełnosprawnych zarówno na rynku pracy jak i w systemie edukacji związane jest często z barierami architektonicznymi. Dlatego też nie bez znaczenia są działania skierowane na eliminowanie barier architektonicznych w starych budynkach. W większości nowych obiektów bariery takie już nie występują. Często zakres realizowanych działań uzależniony jest od możliwości finansowych poszczególnych podmiotów.

Trudna sytuacja osób niepełnosprawnych wynika w głównej mierze z faktu, iż osoby te mają problem ze znalezieniem pracy i utrzymaniem jej. Osoby niepełnosprawne nie mają takich samych szans na zatrudnienie, jak osoby sprawne. Może to wynikać zarówno z mniejszej wydajności, jak i niemożliwości pracy na wszystkich stanowiskach pracy. Pracodawca zatrudniający osobę niepełnosprawną bierze pod uwagę konieczność poniesienia dodatkowych kosztów na adaptację miejsca pracy lub kosztów mniejszej produkcji.

Tab. 41. Liczba niepełnosprawnych bezrobotnych i poszukujących pracy na terenie powiatu zgorzeleckiego w 2014 r.

	Osoby pozostające w ewidencji PUP Zgorzelec na dzień 30.06.2014		Osoby pozostające w ewidencji PUP Zgorzelec na dzień 31.12.2014	
	Razem	Kobiety	Razem	Kobiety
Ogółem bezrobotni	4287	2377	3720	2095
- w tym bezrobotni niepełnosprawni	366	166	351	155
Ogółem poszukujący pracy i niepozostający w zatrudnieniu	130	56	121	60
- w tym niepełnosprawni poszukujący pracy i niepozostający w zatrudnieniu	41	12	30	13

Źródło: opracowanie PCPR na podstawie danych PUP w Zgorzelcu.

Tab. 42. Liczba niepełnosprawnych bezrobotnych i poszukujących pracy na terenie powiatu zgorzeleckiego w latach 2009-2014.

	LATA					
	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Ogółem bezrobotni	4.687	4.334	4.079	4.580	4.666	3.720
- w tym bezrobotni niepełnosprawni	339	411	378	369	392	351
Ogółem poszukujący pracy i niepozostający w zatrudnieniu	192	150	121	144	142	121
- w tym niepełnosprawni poszukujący pracy i niepozostający w zatrudnieniu	44	50	39	34	36	30

Źródło: opracowanie PCPR na podstawie danych PUP w Zgorzelcu.

Według danych statystycznych na dzień 31.12.2014 r. w Powiatowym Urzędzie Pracy w Zgorzelcu zarejestrowane były 351 osoby bezrobotne niepełnosprawne oraz 30 osób niepełnosprawnych poszukujących pracy niepozostających w zatrudnieniu. Bezrobotne osoby

niepełnosprawne w końcu roku 2014 stanowiły 9,4 % osób widniejących w ewidencji Powiatowego Urzędu Pracy w Zgorzelcu wśród kobiet 4,2 % to kobiety niepełnosprawne. Porównując sytuację do lat ubiegłych zauważyć można, iż w latach 2010 – 2012 tendencja ogólnej liczby osób z orzeczoną stopniem niepełnosprawności była spadkowa. Dla porównania na koniec 2010 roku liczba tych osób wynosiła odpowiednio: 411 osób bezrobotnych niepełnosprawnych oraz 50 osób niepełnosprawnych poszukujących pracy, na koniec 2011 roku wskaźnik ten się obniżył i liczba osób bezrobotnych niepełnosprawnych wynosiła 378 oraz 39 osób niepełnosprawnych poszukujących pracy, natomiast na koniec 2012 roku nastąpił kolejny spadek i odpowiednio liczba tych osób wynosiła: 369 osób bezrobotnych niepełnosprawnych oraz 34 osób niepełnosprawnych poszukujących pracy. Na koniec 2013 roku wystąpił wzrost osób niepełnosprawnych zarówno posiadających status osoby bezrobotnej jak i osoby poszukującej pracy niepozostającej w zatrudnieniu. Natomiast na koniec roku 2014 liczba osób niepełnosprawnych zarówno bezrobotnych jak i poszukujących pracy ponownie zmalała i odpowiednio wyniosła 351 bezrobotnych oraz 30 poszukujących pracy i niepozostających w zatrudnieniu (najniższa liczba tych osób w badanym okresie). Udział tych osób w ogólnej liczbie bezrobotnych na koniec 2010 roku wynosił 9,5%, na koniec 2011 r.- 9,3%, w 2012 r. – 8,1%, w 2013 roku 8,4 % natomiast w 2014 r. – 9,4 %. Widać przez to, iż po latach tendencji spadkowej udział tych osób zaczyna wzrastać.

Tab. 43. Liczba osób wyłączonych z ewidencji osób niepełnosprawnych w I półroczu 2014 r.

	Bezrobotni	Poszukujący pracy niepozostający w zatrudnieniu
Osoby wyłączone z ewidencji osób niepełnosprawnych w tym:	221	29
- kobiety	94	14
- zamieszkali na wsi	87	11
- poprzednio pracujący	204	23
- pozostający w rejestrze powyżej 12 miesięcy	109	9
- z wykształceniem co najmniej średnim	76	11

Źródło: opracowanie PCPR na podstawie danych PUP w Zgorzelcu.

Tab. 44. Liczba osób wyłączonych z ewidencji osób niepełnosprawnych w II półroczu 2014 r.

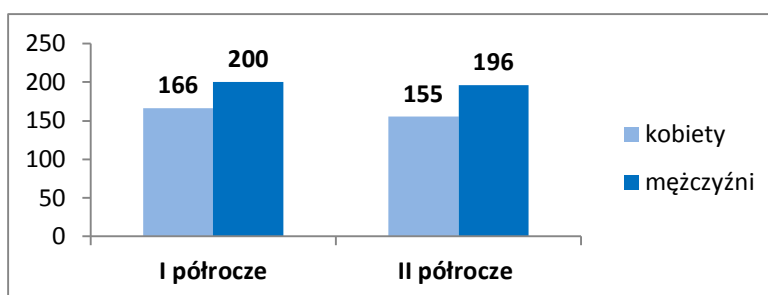
	Bezrobotni	Poszukujący pracy niepozostający w zatrudnieniu
Osoby wyłączone z ewidencji osób niepełnosprawnych w tym:	236	25
- kobiety	115	6
- zamieszkali na wsi	92	7
- poprzednio pracujący	213	23
- pozostający w rejestrze powyżej 12 miesięcy	123	7
- z wykształceniem co najmniej średnim	71	7

Źródło: opracowanie PCPR na podstawie danych PUP w Zgorzelcu.

W pierwszym półroczu 2014 roku z ewidencji osób niepełnosprawnych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Zgorzelcu wyłączonych zostało 221 bezrobotnych oraz 29 poszukujących pracy niepozostających w zatrudnieniu. W drugim półroczu wyłączono 236 osób bezrobotnych i 25 poszukujące pracy niepozostające w zatrudnieniu. Najczęściej wyłączano osoby poprzednio pracujące, które stanowiły w pierwszym półroczu 92,3% ogółu wyłączonych, natomiast w drugim półroczu – 90,2%.

Ma to związek z tym, iż kwalifikacje osób niepełnosprawnych poprzednio pracujących są bardziej dostosowane do bieżących potrzeb rynku pracy. Takie osoby łatwiej odnajdują się na rynku pracy przez co są atrakcyjniejszymi kandydatami do zatrudnienia.

Wyk. 15. Liczba osób bezrobotnych niepełnosprawnych według płci w 2014 r.

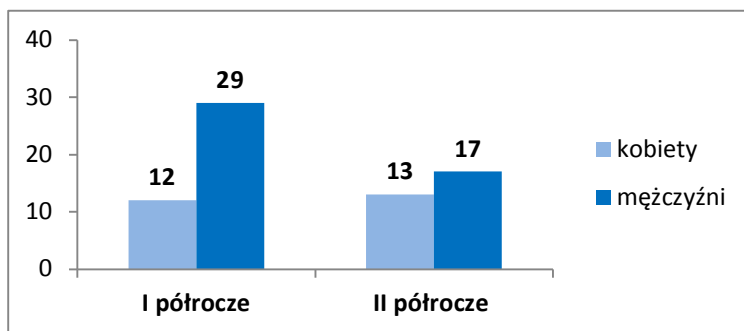

Źródło: opracowanie PCPR na podstawie danych PUP w Zgorzelcu.

Jak wynika z danych przedstawionych na wykresie 1 wśród osób bezrobotnych niepełnosprawnych mężczyźni stanowili bardziej liczną grupę zarówno w I jak i II półroczu.

W II półroczu zarówno liczba kobiet jak i liczba mężczyzn w porównaniu z I półroczem zmniejszyła się i tak mężczyzn było mniej o 2, natomiast grupa kobiet zmniejszyła się o 11 osób.

Wyk. 16. Liczba osób niepełnosprawnych poszukujących pracy niepozostających w zatrudnieniu według płci w 2014 r.

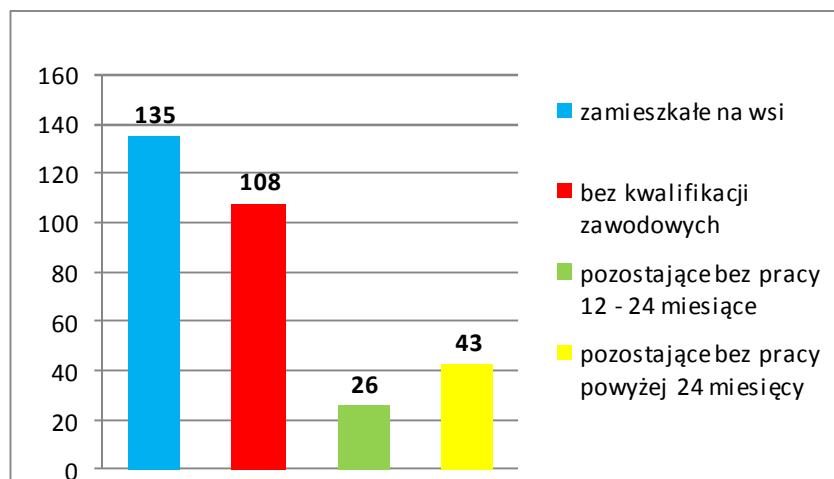

Źródło: opracowanie PCPR na podstawie danych PUP w Zgorzelcu.

Na wykresie 15 przedstawione zostały dane dotyczące osób niepełnosprawnych poszukujących pracy będących w ewidencji PUP w Zgorzelcu w 2014 r.

Wśród niepełnosprawnych poszukujących pracy niepozostających w zatrudnieniu w pierwszej połowie roku jak i drugiej było więcej mężczyzn. Na koniec czerwca 2014 roku zarejestrowane były 41 osoby niepełnosprawne poszukujące pracy niepozostających w zatrudnieniu z czego mężczyźni stanowili grupę 29 osób, tj. 70,7 %. W drugim półroczu 2014 roku zmalała ogólna liczba osób niepełnosprawnych poszukujących pracy niepozostających w zatrudnieniu w stosunku do pierwszego półrocza i wyniosła 30 osób, z czego mężczyźni stanowili 56,7 % ogółu.

Wyk. 17. Liczba osób bezrobotnych niepełnosprawnych według wybranych grup na koniec 2014 r.

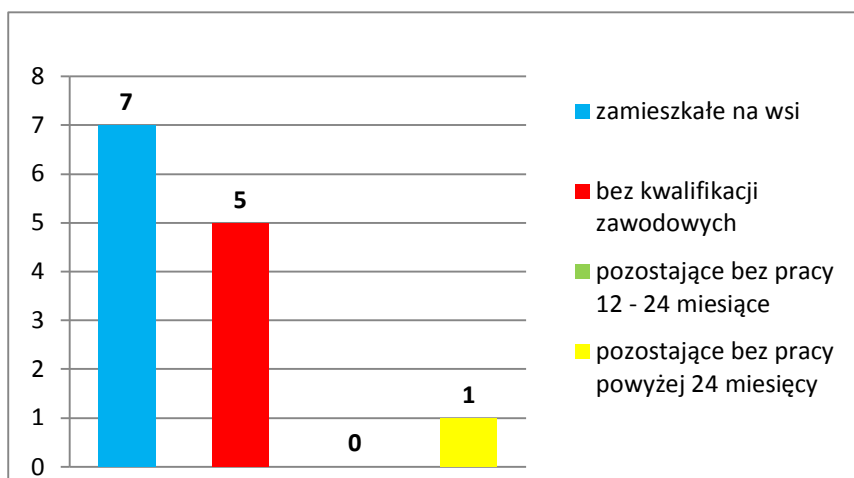
Źródło: opracowanie PCPR na podstawie danych PUP w Zgorzelcu.

Wśród osób bezrobotnych niepełnosprawnych tj. 351 osób, w tym 155 kobiet, będących w ewidencji w końcu 2014 roku - znajdują się osoby (wykres 3):

- zamieszkałe na wsi – 135 osób,
- bez kwalifikacji zawodowych – 108 osób,
- pozostające bez pracy 12-24 miesięcy – 26 osób;
- pozostające bez pracy powyżej 24 miesięcy - 43 osoby.

Najliczniejszą grupę wśród niepełnosprawnych osób bezrobotnych stanowią podobnie jak w roku ubiegłym osoby zamieszkałe na wsi. Na koniec 2014 roku grupa ta stanowiła 38,5% ogółu zarejestrowanych niepełnosprawnych bezrobotnych. Drugą liczną grupę stanowiły osoby bez kwalifikacji zawodowych – ich udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych niepełnosprawnych bezrobotnych wyniósł na koniec II półrocza 30,8%. Brak kwalifikacji zawodowych wpływa negatywnie na podjęcie i utrzymanie zatrudnienia, przez co liczba osób nieposiadających kwalifikacji zwiększa się.

Wyk. 18. Liczba osób niepełnosprawnych poszukujących pracy niepozostających w zatrudnieniu według wybranych w 2014 r.

Źródło: opracowanie PCPR na podstawie danych PUP w Zgorzelcu.

Wśród osób niepełnosprawnych poszukujących pracy i niepozostających w zatrudnieniu (stan na koniec grudnia 2014 roku) – znajdowało się łącznie 30 osób w tym 13 kobiet a ich struktura przedstawiał się następująco (wykres 17):

- zamieszkałe na wsi – 7 osób,
- bez kwalifikacji zawodowych – 5 osób,
- pozostające bez pracy 12-24 miesięcy – nie było takich osób;
- pozostające bez pracy powyżej 24 miesięcy – 1 osoby.

Najlichnieszą grupą były osoby, zamieszkujące tereny wiejskie – 7 osób, co stanowiło 23,3% ogółu zarejestrowanych. Prawie tak samo liczną grupę stanowiły osoby bez kwalifikacji zawodowych - ich udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych niepełnosprawnych poszukujących pracy niepozostających w zatrudnieniu wyniósł na koniec II półrocza 16,7%. Natomiast na koniec 2014 roku była tylko jedna osoba, która pozostawała bez pracy powyżej 24 miesięcy, a osób które pozostawały bez pracy przez okres 12-24 miesiące nie było w ogóle.

Osoby niepełnosprawne nie stanowią jednorodnej grupy, ich niepełnosprawność wpływa na zdolność do pracy i uczestnictwo w życiu społecznym. Często rodzaj i stopień niepełnosprawności jest wyznacznikiem przy zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

Z punktu widzenia prowadzenia aktywnej polityki na rynku pracy i planowania instrumentów wsparcia wobec osób niepełnosprawnych wiedza na temat ich wieku, stopnia oraz głównej przyczyny niepełnosprawności ma duże znaczenie.

Tab. 45. Osoby niepełnosprawne bezrobotne i poszukujące pracy niepozostające w zatrudnieniu zarejestrowane w Powiatowym Urzędzie Pracy w Zgorzelcu wg rodzaju niepełnosprawności (dane na koniec drugiego półrocza 2014 r.).

Rodzaj niepełnosprawności	Niepełnosprawni bezrobotni	Niepełnosprawni poszukujący pracy niepozostający w zatrudnieniu	Ogółem
Upośledzenie umysłowe	0	0	0
Choroby psychiczne	37	9	46
Zaburzenie głosu, mowy i choroby słuchu	25	1	26
Choroby narządu wzroku	21	4	25
Upośledzenia narządu ruchu	117	6	123
Epilepsja	25	1	26
Choroby układu oddechowego i układu krążenia	35	2	37
Choroby układu pokarmowego	8	0	8
Choroby układu moczowo-płciowego	4	1	5
Choroby neurologiczne	38	4	42
Inne i nieustalone	41	2	43
Razem	351	30	381

Źródło: opracowanie PCPR na podstawie danych PUP w Zgorzelcu.

Wśród osób niepełnosprawnych największą grupę stanowią osoby z upośledzeniem narządu ruchu (32,3 %) oraz osoby ze schorzeniami psychicznymi(12,1 %).

Tab. 46. Struktura osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Zgorzelcu według stopnia niepełnosprawności w 2014 r.

Stopień niepełnosprawności	Niepełnosprawni bezrobotni stan na 30.06.2014	Niepełnosprawni bezrobotni stan na 31.12.2014	Niepełnosprawni poszukujący pracy niepozostający w zatrudnieniu stan na 30.06.2014	Niepełnosprawni poszukujący pracy niepozostający w zatrudnieniu stan na 31.12.2014
Znaczny	10	5	3	1
Umiarkowany	75	77	25	18
Lekki	281	269	13	11
Razem	366	351	41	30

Źródło: opracowanie PCPR na podstawie danych PUP w Zgorzelcu.

Zdecydowana większość niepełnosprawnych osób bezrobotnych, posiada lekki stopień niepełnosprawności i w końcu 2014 roku osoby te stanowiły 76,6% ogółu bezrobotnych niepełnosprawnych. Kolejną grupą są osoby z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, w drugim półroczu było ich 21,9%. Natomiast najmniejszą grupę stanowią osoby niepełnosprawne ze znacznym stopniem niepełnosprawności i jej udział wyniósł 1,4% ogółu.

Wśród niepełnosprawnych poszukujących pracy niepozostających w zatrudnieniu w grudniu 2014 roku (tabela 46) najwięcej było osób z orzecznym umiarkowanym stopniem niepełnosprawności i grupa ta stanowiła 60% ogółu tych osób, co stanowiło spadek w stosunku do roku ubiegłego. Osoby ze stopniem lekkim niepełnosprawności stanowiły 36,7% ogółu poszukujących pracy niepozostających w zatrudnieniu, natomiast 3,3 % bezrobotnych niepełnosprawnych poszukujących pracy niepozostających w zatrudnieniu posiada znaczny stopień niepełnosprawności.

Strukturę osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Zgorzelcu według wieku w 2014 roku przedstawia tabela nr 47. Wśród osób bezrobotnych niepełnosprawnych zarejestrowanych w 2014 roku wyraźnie największą grupą były osoby w wieku 45-54 lata życia (w roku ubiegłym sytuacja była taka sama). Stanowiły one 31,6% osób bezrobotnych niepełnosprawnych na koniec 2014, oraz 32,2% na koniec I półrocza 2013. Grupą najmniej liczebną zarówno w I jak i II półroczu 2014 roku była grupa w skład, której wchodziły osoby w wieku 18 – 24 lat. Ich udział w stosunku do wszystkich osób bezrobotnych posiadających orzecznony stopień o niepełnosprawności odpowiednio wynosił

4,1% i 3,1% w II półroczu 2014 roku i zmniejszył się prawie o połowę w stosunku do roku 2013.

Tab. 47. Struktura osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Zgorzelcu według wieku w 2014 r.

Wiek	Niepełnosprawni bezrobotni stan na 30.06.2014	Niepełnosprawni bezrobotni stan na 31.12.2014	Niepełnosprawni poszukujący pracy niepozostający w zatrudnieniu stan na 30.06.2014	Niepełnosprawni poszukujący pracy niepozostający w zatrudnieniu stan na 31.12.2014
18-24lata	15	11	1	2
25-34 lata	42	49	9	4
35-44 lata	49	45	9	11
45-54 lata	118	111	11	6
55-59 lat	100	90	4	4
60 lat i więcej	42	45	7	3
Razem	366	351	41	30

Źródło: opracowanie PCPR na podstawie danych PUP w Zgorzelcu.

W przypadku osób poszukujących pracy w pierwszym półroczu 2014 r. największą grupą były także osoby w wieku 45-54, ich odsetek kształtował się na poziomie 26,8 % ogółu osób niepełnosprawnych poszukujących pracy niepozostających w zatrudnieniu. W drugim półroczu najwięcej osób było w grupie wiekowej 35-44 lata i ich odsetek kształtował się na poziomie 36,7% ogółu osób niepełnosprawnych poszukujących pracy niepozostających w zatrudnieniu. Natomiast najmniej było osób w wieku 18-24 lata i grupa ta liczyła 1 osobę w I półroczu oraz 2 osoby w II półroczu. Stanowiło to 2,4 % oraz 6,7% odpowiednio na koniec każdego z porównywanych okresów.

Na koniec II półrocza 2014 roku najbardziej liczną grupę wśród osób niepełnosprawnych bezrobotnych stanowiły osoby z wykształceniem podstawowym lub podstawowym nieukończonym (44,7% ogółu) i osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym (34,5% ogółu). Sytuacja przedstawiała się podobnie na koniec I półrocza, gdzie osoby z wykształceniem podstawowym i niepełnym podstawowym stanowiły 45,4% ogółu, natomiast z wykształceniem zawodowym 34,2% ogółu. Analizując ilość osób niepełnosprawnych poszukujących pracy niepozostających w zatrudnieniu największą grupę zarówno na koniec pierwszego jak i drugiego półrocza 2014 roku stanowiły osoby posiadające wykształcenie zasadnicze zawodowe, odpowiednio ich odsetek kształtował się na poziomie 36,6 % ogółu i 36,7% ogółu.

Tab. 48. Struktura osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Zgorzelcu według wykształcenia w 2014 r.

Wykształcenie	Niepełnosprawni bezrobotni stan na 30.06.2014	Niepełnosprawni bezrobotni stan na 31.12.2014	Niepełnosprawni poszukujący pracy niepozostający w zatrudnieniu stan na 30.06.2014	Niepełnosprawni poszukujący pracy niepozostający w zatrudnieniu stan na 31.12.2014
Wyższe	10	12	6	4
Policealne i średnie zawodowe	38	37	4	5
Średnie ogólnokształcące	20	18	3	2
Zasadnicze zawodowe	125	121	15	11
Gimnazjalne	7	6	1	2
Podstawowe i podstawowe nieukończone	166	157	12	6
Razem	366	351	41	30

Źródło: opracowanie PCPR na podstawie danych PUP w Zgorzelcu.

Wśród osób niepełnosprawnych zarejestrowanych zarówno jako osoby bezrobotne jak i poszukujące pracy niepozostające w zatrudnieniu najmniej było osób posiadających wykształcenie gimnazjalne. Ich odsetek na koniec drugiego półrocza wyniósł około 1,7% wśród osób bezrobotnych oraz 6,7 % wśród osób poszukujących pracy niepozostających w zatrudnieniu.

Można zauważyć, że poziom wykształcenia ma znaczący wpływ na strukturę osób zarejestrowanych w tut. Urzędzie, im wyższe wykształcenie tym mniejsza jest liczba osób mająca udział w poszczególnych grupach. Potwierdzeniem tego jest fakt, iż osoby z wykształceniem wyższym stanowiły jedną z najmniej liczebnych grup. Ich odsetek wśród osób bezrobotnych na koniec pierwszego półrocza wyniósł 2,7% (zmałał w stosunku do roku ubiegłego o 0,3), natomiast na koniec drugiego półrocza ukształtował się na poziomie 3,4% (zmałał w stosunku do roku ubiegłego o 0,9).

Powiatowy Urząd Pracy w Zgorzelcu informuje, że w 2014 r. realizował działania na rzecz wzrostu aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych. Na aktywizację zawodową

osób niepełnosprawnych z powiatu zgorzeleckiego przeznaczono ogółem 672 758,93 zł, z tego:

- 113 320,29 zł środki z Funduszu Pracy,
- 170 000,00 zł środki PFRON przeznaczone na aktywizację zawodową z algorytmu powiatu,
- 20 800,00 zł środki pozyskane w ramach „JUNIOR – program aktywizacji zawodowej absolwentów niepełnosprawnych,
- 368 638,64 zł w ramach projektu „Wyższe kwalifikacje szansą na lepsze jutro” współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej – Europejskiego Funduszu Społecznego realizowanego w ramach Programu Kapitał Ludzki.

Praca stanowi istotny element życia, w przypadku niepełnosprawnych pełni rolę szczególną. Dla osoby niepełnosprawnej, zatrudnienie zgodnie z możliwościami i zainteresowaniami, jest nie tylko sposobem na poprawę sytuacji ekonomicznej, ale także niezbędnym warunkiem odzyskania poczucia własnej wartości i pełnej integracji ze środowiskiem. Z tych względów odpowiednia aktywizacja a wcześniej edukacja jest jednym z ogniw prawidłowej i skutecznej rehabilitacji społecznej. Niepełnosprawni podejmując pracę wchodzą w relacje z otoczeniem zawodowym. Daje im to możliwość zdobycia kompetencji społecznych oraz przezwyciężenia obaw prze kontaktem z innymi ludźmi. Bardzo ważne jest więc podejmowanie wszelkich działań mogących pośrednio lub bezpośrednio wpływać na dalszą poprawę sytuacji osób niepełnosprawnych na rynku pracy.

8.1. Podmioty działające na rzecz osób niepełnosprawnych

W powiecie zgorzeleckim funkcjonuje 51 organizacji pozarządowych zajmujących się pomocą osobom niepełnosprawnym. Kierują one ofertę do osób dotkniętych różnymi schorzeniami. W samym Zgorzelcu działa 18 podmiotów pomagających m.in. osobom niewidomym, amazonkom, cukrzykom, czy chorym na stwardnienie rozsiane. Są to zarówno „filie” organizacji ogólnopolskich, jak i organizacje działające lokalnie: Fundacja Niepełnosprawnym i Oczekującym Pomocy, Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych i Życzliwych, Rada Stowarzyszeń Osób Chorych, Niepełnosprawnych i Seniorów, Stowarzyszenie Wspierających Rozwój Osób Niepełnosprawnych, Starszych i Chorych "In Gremio", Oddział Terenowy Stowarzyszenia Chorych na Stwardnienie Rozsiane, Ich Opiekunów i Przyjaciół, Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów – Oddział Rejonowy w Zgorzelcu, Polskie Stowarzyszenie Diabetyków - Oddział Rejonowy w Zgorzelcu, Polskie Stowarzyszenie Diabetyków – Gminne Koło w Zgorzelcu, Polskie

Stowarzyszenie Diabetyków – Koło Miejskie w Zgorzelcu, Polski Związek Niewidomych – Zarząd Koła w Zgorzelcu, TPD – Koło Specjalistyczne Rodzin Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnej "Bądź wśród nas", Stowarzyszenie Ostoja, Oddział Rejonowy Polskiego Czerwonego Krzyża, Polskie Towarzystwo Fizjoterapii Oddział Dolnośląsko-Nadodrzański, Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych Intelktualnie przy SOSW w Zgorzelcu "Szansa", Stowarzyszenie Amazonek i Osób z Chorobą Nowotworową, Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom Nadpobudliwym. W Bogatyni funkcjonują 4 podmioty: Bogatyńskie Stowarzyszenie Amazonki, Polskie Stowarzyszenie Diabetyków - Koło w Bogatyni, Fundacja Wzajemnej Pomocy Arka, Towarzystwo Przyjaciół Dzieci - Koło Pomocy Dzieciom i Młodzieży Niepełnosprawnej. W Pieńsku działają dwie organizacje – Polskie Stowarzyszenie Diabetyków - Koło w Pieńsku, TPD Zarząd Koła Pomocy Dzieciom i Młodzieży Niepełnosprawnej i Specjalnej Troski w Pieńsku, zaś w Węglińcu jedna - Polskie Stowarzyszenie Diabetyków - Koło w Węglińcu.

9. Podsumowanie

W powiecie zgorzeleckim obserwujemy problemy właściwe dla podobnych ośrodków w całym kraju. Do podstawowych trudności, które mogą stanowić zarzewie przyszłych problemów, należy w tym przypadku zaliczyć stopniowy spadek liczby ludności oraz stałe zwiększanie się różnicy pomiędzy liczbą kobiet, a liczbą mężczyzn. W powiecie następuje spadek liczby osób w wieku przedprodukcyjnym, a zwiększa się liczba osób w wieku poprodukcyjnym. Jak zwracano uwagę, sytuacja ta może powodować w przyszłości znaczne obciążenia dla budżetu powiatu, z którego trzeba będzie więcej funduszy przeznaczać na opiekę zdrowotną skierowaną do osób starszych (m.in. poprzez zwiększanie liczby miejsc w DPS-ach).

Sytuacja edukacyjna w powiecie zgorzeleckim charakteryzuje się niewielkim spadkiem liczby uczniów oraz niezmienną liczbą nauczycieli i pedagogów zatrudnionych w szkołach specjalnych i placówkach ponadgimnazjalnych. Jest to z jednej strony sytuacja komfortowa dla uczniów, gdyż nauczyciele mogą poświęcić więcej czasu każdemu z nich. Z drugiej strony, szkoły mają mniejsze fundusze na utrzymanie tej samej liczby nauczycieli. Należy podkreślić, że kadra pedagogiczna zatrudniona w szkołach specjalnych i ponadgimnazjalnych jest profesjonalna i doświadczona (zdecydowana większość nauczycieli posiada najwyższy: dyplomowany bądź mianowany stopień awansu zawodowego).

Na podstawie analizy danych dotyczących opieki zdrowotnej i pomocy społecznej można wysunąć wniosek, iż potrzeby – głównie w zasobach infrastruktury socjalnej – stale rosną. Budowa nowych, jak i remont już istniejących placówek działających w zakresie pomocy społecznej jest najistotniejszą kwestią. Na terenie powiatu wskazane byłoby utworzenie kilku placówek opiekuńczo – wychowawczych. Dane wskazują, że obecnie (stan na 30 czerwca 2015 r.) w placówkach poza powiatem przebywa 118 dzieci. Aktywna działalność zgorzeleckiego PCPR-u oraz wzrost liczby osób objętych projektami EFS wskazują na zaangażowanie pracowników socjalnych. Zasoby kadrowe, pod względem jakościowym, zarówno na poziomie gmin, jak i powiatu także nie budzą zastrzeżeń, choć liczba osób zatrudnionych w jednostkach pomocy społecznej jest nieadekwatna do potrzeb. Z danych wynika, iż pracownicy socjalni są dobrze wykształceni i przygotowani do pracy. Na poziomie gminnych jednostek pomocy społecznej powinno się rozważyć korzystanie z zatrudnienia wolontariuszy, gdyż obecnie w ogóle nie korzysta się z ich pomocy. Natomiast

PCPR współpracuje z wolontariuszami i prowadzi działania zmierzające do pozyskania nowych osób w charakterze wolontariuszy.

Powiat zgorzelecki boryka się z problemem bezrobocia oraz bezrobocia wśród osób niepełnosprawnych. W 2014 roku wskaźnik stopy bezrobocia w powiecie zgorzeleckim zmniejszył się co potwierdza systematyczny spadek poziomu bezrobocia.

Na koniec maja 2015 roku według danych, wskaźnik stopy bezrobocia dla województwa dolnośląskiego wyniósł 9,9 %, a średnia dla kraju w tym czasie wyniosła 10,8 %. Pierwszy raz w historii wskaźnik stopy bezrobocia na terenie powiatu był niższy od wskaźnika krajowego. Stopa bezrobocia dla powiatu zgorzeleckiego wyniosła w V 2015 roku 10,4%. Według najnowszych danych w czerwcu 2015 wystąpił kolejny spadek stopy bezrobocia i w Polsce wyniósł 10,3 % a w województwie dolnośląskim 9,4%.

W strukturze gospodarki powiatu zdecydowanie dominują mikroprzedsiębiorstwa, które są *de facto* jednoosobowymi podmiotami działającymi na zasadach samozatrudnienia. Ich cechą charakterystyczną jest to, że nie generują dodatkowych miejsc pracy, gdyż nie zatrudniają dodatkowych pracowników lub robią to nieoficjalnie.

W powiecie zgorzeleckim występuje także problem bezrobocia wśród osób niepełnosprawnych. PUP podejmuje szereg działań mających przeciwdziałać bezrobociu wśród niepełnosprawnych, m.in. organizuje szkolenia, prace społecznie użyteczne, staże, udzielając dotacji na podjęcie działalności gospodarczej oraz refundując koszy wyposażenia stanowisk pracy dla niepełnosprawnych osób bezrobotnych.

Jednym z niebezpieczeństw, jakie mogą występować w powiecie zgorzeleckim, są zagrożenia o charakterze komunikacyjnym. Jest to związane z faktem, że przez teren powiatu przebiegają trasy kolejowe, na których przewozi się materiały niebezpieczne oraz znajduje się tu Terminal Spedycyjny – parking dla samochodów przewożących przedmioty niebezpieczne. Przebiegająca przez powiat autostrada A4 również może generować zagrożenia typu komunikacyjnego. Nierzadko na terenie powiatu pojawia się także zagrożenie powodziowe, głównie na rzekach Witka, Miedzianka, Czerwona Woda, Nysa Łużycka. Powiat posiada służby zdolne do walki z tego typu zagrożeniami. Ze względu na swoje położenie powiat zgorzelecki narażony jest także na problemy związane z przestępczością transgraniczną. Do walki z nią powstała specjalna grupa NYSA. Warty odnotowania jest fakt spadku liczby przestępstw na terenie powiatu.

Życie kulturalne w powiecie zgorzeleckim charakteryzuje kilka istotnych tendencji określających jego dynamikę:

1. Znaczący wzrost liczby organizowanych imprez kulturalnych, które cieszą się również rosnącą popularnością (szczególnie tych o sportowo – rekreacyjnym profilu i z darmowym wstępem).
2. Stopniowej rozbudowie i modernizacji podlega baza techniczna (infrastruktura) kultury, rekreacji i sportu, także w zakresie ich dostępności dla osób z niepełnosprawnościami.
3. W ostatnim czasie (2013 – 2014) następuje dość duża fluktuacja, w zakresie amatorskiego ruchu artystycznego, mierzona liczbą zespołów teatralnych, wokalnych i folklorystycznych. Zmniejsza się liczba w/w przy jednoczesnym wzroście liczby zespołów muzycznych i stabilności ilości zespołów tanecznych. Odnotowywana zmienność nie jest niczym szczególnym, a w przypadku działalności amatorskiej wprost naturalnym zjawiskiem.
4. Nieznacznie spadła liczba kół i klubów przy jednoczesnym utrzymaniu ilości aktywnych w nich osób. Zauważalną tendencją jest w tym względzie stosunkowy wysoki poziom zaangażowania osób w wieku senioralnym, które wykazują dużą aktywność w klubach turystycznych, terapeutycznych czy uniwersytetach trzeciego wieku.
5. Tradycyjnie powoływanym miernikiem aktywności kulturowej obywateli jest odnotowywany poziom czytelnictwa książek. Jak wiemy z badań liczba czytelników od 2004 roku spada w Polsce w sposób bardzo znaczący i ustabilizowała się na niskim, bo 11% poziomie czytelników w ogólnej populacji. Z tego punktu widzenia wskaźniki odnotowane w powiecie w 2013 roku – blisko – 18% świadczy o relatywnie wysokim poziomie „rzeczywistego” kontaktu sporej części mieszkańców powiatu z kulturą. W ostatnich latach udało się również ograniczyć tendencje spadkowe w zakresie liczby bibliotek i ich filii czy wielkości zasobu bibliotecznego.

Spis tabel

Tab. 1. Liczba ludności w gminach i powiecie zgorzeleckim (lata 2010-2014).....	6
Tab. 2. Liczba ludności w gminach i powiecie zgorzeleckim (lata 2010-2014) w podziale na płeć.	7
Tab. 3. Prognoza demograficzna do 2020 r. w powiecie zgorzeleckim.	9
Tab. 4. Udział ludności według podziału na ekonomiczne grupy wieku w gminach i powiecie zgorzeleckim (lata 2010-2014).....	9
Tab. 5. Ludność w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym w województwie dolnośląskim.	10
Tab. 6. Wybrane dane demograficzne w gminach powiatu zgorzeleckiego.	10
Tab. 7. Ludność gmin w powiecie zgorzeleckim według grup edukacyjnych (2013 rok) [wartości wyrażone w osobach].	11
Tab. 8. Zasoby mieszkaniowe – powiat zgorzelecki (2010-2013).....	13
Tab. 9. Liczba uczniów i oddziałów w jednostkach oświatowych podległych powiatowi zgorzeleckiemu.	14
Tab. 10. Liczba nauczycieli i pedagogów zatrudnionych w jednostkach oświatowych podległych powiatowi zgorzeleckiemu.	16
Tab. 11. Kadra pedagogiczna według stopnia awansu zawodowego- wymiary etatów pedagogicznych.	17
Tab. 12. Miesięczny koszt utrzymania oddziału w jednostkach oświatowych podległych powiatowi zgorzeleckiemu w roku 2014[w zł.]	18
Tab. 13. Zdawalność egzaminu maturalnego w szkołach ponadgimnazjalnych w powiecie zgorzeleckim.	19
Tab. 14. Zdawalność egzaminu maturalnego w szkołach ponadgimnazjalnych w województwie dolnośląskim.	20
Tab. 15. Średnia liczba punktów, z jaką kandydat został przyjęty do szkoły średniej z uwzględnieniem typu szkoły.	20
Tab. 16. Najpopularniejsze kierunki wybierane przez uczniów w liceach ogólnokształcących w roku szkolnym 2014/2015.....	21
Tab. 17. Najpopularniejsze kierunki zawodowe wybierane przez uczniów w technikach.....	22
Tab. 18. Najpopularniejsze kierunki kształcenia zawodowego wybierane przez uczniów w zasadniczych szkołach zawodowych w roku szkolnym 2014/2015.	22
Tab. 19. Liczba pielęgniarek i położnych ogółem oraz z tytułem zawodowym magistra.....	24
Tab. 20. Liczba placówek bibliotecznych dostosowanych do potrzeb niepełnosprawnych.	27
Tab. 21. Liczba odwiedzających muzeum w latach 2010-2014.	29
Tab. 22. Liczba interwencji PSP na terenie powiatu zgorzeleckiego w latach 2012-2015.	31

Tab. 23. Liczba pospolitych przestępstw kryminalnych na terenie powiatu zgorzeleckiego w latach 2013-2014.	34
Tab. 24. Dynamika pospolitych przestępstw kryminalnych na terenie powiatu zgorzeleckiego w latach 2013-2014.	34
Tab. 25. Liczba wszczętych postępowań przygotowawczych (dochodzenia i śledztwa) na terenie powiatu zgorzeleckiego w latach 2013-2014.	34
Tab. 26. Liczba wszczętych postępowań przygotowawczych (dochodzenia i śledztwa) w 7 kategoriach (rozboje, bójki i pobicia, kradzieże i kradzieże z włamaniem, zniszczenie mienia, uszkodzenia ciała) na terenie powiatu zgorzeleckiego w latach 2013-2014.	35
Tab. 27. Liczba wszczętych postępowań przygotowawcze (dochodzenia i śledztwa) z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii na terenie powiatu zgorzeleckiego w latach 2013-2014.	37
Tab. 28. Liczba zdarzeń drogowych w powiecie zgorzeleckim w 2014 r. w porównaniu do lat wcześniejszych.	38
Tab. 29. Liczba zdarzeń drogowych i ich skutków z podziałem na poszczególne gminy powiatu zgorzeleckiego w 2014 r. w porównaniu do 2013 r.	39
Tab. 30. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON z gmin i powiatu zgorzeleckiego (lata 2010-2014).	43
Tab. 31. Udział poszczególnych gmin w gospodarce całego powiatu zgorzeleckiego (lata 2010-2014) [wyrażony w %].	44
Tab. 32. Zmiana liczby podmiotów gospodarki narodowej w gminach i powiecie zgorzeleckim (lata 2010-2014) [wyrażony w %].	45
Tab. 33. Podmioty gospodarcze według sekcji PKD z gmin i powiatu zgorzeleckiego (2014 r.).	46
Tab. 34. Podmioty gospodarcze w zależności od liczby zatrudnianych pracowników (2014 r.).	48
Tab. 35. Bezrobocie w gminach i powiecie zgorzeleckim (lata 2010-2014).	50
Tab. 36. Stosunek liczby zarejestrowanych bezrobotnych do liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym w gminach i powiecie zgorzeleckim.	51
Tab. 37. Zmiana liczby bezrobotnych w gminach i powiecie zgorzeleckim w ujęciu rok do roku (lata 2010-2014) [wyrażony w %].	52
Tab. 38. Bezrobocie w gminach i powiecie zgorzeleckim (od 10.2014 r. do 03.2015 r.) [stan na koniec miesiąca].	53
Tab. 39. Struktura osób bezrobotnych według wieku w powiecie zgorzeleckim.	54
Tab. 40. Liczba dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych na terenie powiatu zgorzeleckiego w latach 2010-2014.	60
Tab. 41. Liczba niepełnosprawnych bezrobotnych i poszukujących pracy na terenie powiatu zgorzeleckiego w 2014 r.	68
Tab. 42. Liczba niepełnosprawnych bezrobotnych i poszukujących pracy na terenie powiatu zgorzeleckiego w latach 2009-2014.	68

Tab. 43. Liczba osób wyłączonych z ewidencji osób niepełnosprawnych w I półroczu 2014 r.	69
Tab. 44. Liczba osób wyłączonych z ewidencji osób niepełnosprawnych w II półroczu 2014 r.	70
Tab. 45. Osoby niepełnosprawne bezrobotne i poszukujące pracy niepozostające w zatrudnieniu zarejestrowane w Powiatowym Urzędzie Pracy w Zgorzelcu wg rodzaju niepełnosprawności (dane na koniec drugiego półrocza 2014 r.).....	73
Tab. 46. Struktura osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Zgorzelcu według stopnia niepełnosprawności w 2014 r.	74
Tab. 47. Struktura osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Zgorzelcu według wieku w 2014 r.	75
Tab. 48. Struktura osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Zgorzelcu według wykształcenia w 2014 r.	76

Spis wykresów

Wyk. 1. Zmiany w liczbie kobiet i mężczyzn w powiecie zgorzeleckim (lata 2010-2014).	5
Wyk. 2. Ludność według płci oraz wybranych grup wiekowych w pow. zgorzeleckim.	11
Wyk. 3. Liczba bibliotek oraz ich filii na terenie powiatu zgorzeleckiego oraz województwa dolnośląskiego w latach 2010-2014.	26
Wyk. 4. Uczestnictwo w imprezach organizowanych na terenie powiatu zgorzeleckiego.	28
Wyk. 5 Wskaźnik wykrywalności przestępstw ogółem na terenie powiatu zgorzeleckiego w latach 2012-2014.	35
Wyk. 6. Wskaźnik wykrywalności przestępstw kryminalnych na terenie powiatu zgorzeleckiego w latach 2012-2014.	36
Wyk. 7. Liczba wspólnych patroli policyjnych (polsko-niemieckich, polsko-czeskich, polsko-czesko- niemieckich na terenie powiatu zgorzeleckiego w latach 2009-2014.	40
Wyk. 8. Efekty działań Wspólnej Grupy Operacyjno-Śledczej „Nysa” – poszukiwani, zatrzymani, narkotyki.	41
Wyk. 9. Efekty działań Wspólnej Grupy Operacyjno-Śledczej „Nysa” – odzyskane mienie.	41
Wyk. 10. Prywatne podmioty gospodarcze według sekcji PKD z powiatu zgorzeleckiego w 2014r.[sekcje powyżej 100 podmiotów]	47
Wyk. 11. Struktura osób bezrobotnych według wieku w powiecie zgorzeleckim.	54
Wyk. 12. Struktura osób bezrobotnych według wykształcenia w powiecie zgorzeleckim.	55
Wyk. 13. Struktura osób bezrobotnych według czasu pozostawania bez pracy.	56
Wyk. 14. Liczba osób niepełnosprawnych z podziałem na płeć w powiecie zgorzeleckim na tle województwa dolnośląskiego.	65
Wyk. 15. Liczba osób bezrobotnych niepełnosprawnych według płci w 2014 r.	70
Wyk. 16. Liczba osób niepełnosprawnych poszukujących pracy niepozostających w zatrudnieniu według płci w 2014 r.	71
Wyk. 17. Liczba osób bezrobotnych niepełnosprawnych według wybranych grup na koniec 2014 r. .	71
Wyk. 18. Liczba osób niepełnosprawnych poszukujących pracy niepozostających w zatrudnieniu według wybranych w 2014 r.	72